

Luhangan muinaisjäännösinventointi 2004

LUHANGAN
MUNAISJÄÄNNÖSINVENTOINTI
2004

Riikka Mustonen
Keski-Suomen Museo

Perustiedot

Alue	Luhangan kunta
Tarkoitus	Perusinventointi. Aiempien tunnettujen muinaisjäännösten tarkastaminen ja uusien etsiminen.
Tavoite	Ajankohtaisten tietojen saaminen. Edellisestä perusinventoinnista on kulunut jo melkein 40 vuotta.
Työaika	20 kenttätyöpäivää heinä-elokuussa 2004.
Kustantaja	Keski-Suomen liitto
Tekijä	Keski-Suomen Museo, Riikka Mustonen
Tulokset	<p>Kunnasta tunnettiin ennen inventointia 23 muinaisjäännöskohdetta, joista 22 on kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi on irtolöytökohde sekä kaksi rauhoitusluokkaan 3 kuuluvaa ns. tentatiivikohdetta: nykyaikainen kalliomaalaus ja mahdollinen vartiopaikka.</p> <p>Tarkastettiin 22 muinaisjäännöskohdetta (21 kiinteää muinaisjäännöstä ja 1 irtolöytökohde) sekä kaksi rauhoitusluokkaan 3 kuuluvaa kohdetta.</p> <p>Paikannettiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 ajoittamaton asuinpaikka? 1 pyyntikuoppa 2 tervahautaa 1 röykkiö (mahd. kaskiröykkiö) 1 kivetty kuoppa (nauriskuoppa)
Löydöt	<p>Uudet löydöt: kvartsi-iskoksia, keramiikan palasia, savitiivistettä, palanutta luuta, 1700-luvun kupariäyri ja liitupiipun katkelma</p> <p>Mukana on myös kaksi kivikirvestä Luhangan Tammijärven kotiseutumuseosta, jotka toimitettiin jo kenttätyöaikana liitettäväksi Kansallismuseon kokoelmiin ja sen jälkeen deponoitavaksi takaisin Tammijärvelle.</p>
Aiemmat tutkimukset	<p>Vuonna 1965 inventointi, Timo ja Pekka Miettinen</p> <p>Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 1966 Timo Miettinen (löydöt päänumerolla KM 17130)</p> <p>Kalliomaalauksen tarkistus 1976 Timo Miettinen, vaaitus 1996 Timo Sepänmaa ja Pekka Kivikäs</p> <p>Tarkastuskäynti 2000, Timo Sepänmaa</p>

Sisältö:

1. Perustiedot.	2
2. Inventoinnin suoritus ja perusteet	3
3. Tutkitut alueet	4
4. Irtaimet muinaisjäännökset	5
5. Paikkalista	8
6. Luhangan muinaisjäännökset: kuvaukset, valokuvat kartat	9
7. Löytöluettelo	66

2. Inventoinnin suoritus ja perusteet

2.1. Inventoinnin suoritus

Kenttätyöt tehtiin heinä-elokuussa neljän viikon aikana 2004. Työ lähti liikkeelle tunnettujen muinaisjäännostien tarkastamisesta ja seuraavaksi inventoimalla niiden ympäristöt. Koska pelot olivat joko viljelyksessä tai kesannolla, niitä ei voinut pintapoimia. Koekuopitin sopivia paikkoja muunlaisessa maastossa ja pyrin keräämään mahdollisimman paljon tietoa paikallisia ihmisiä haastatteleamalla. Muutamia paikkoja tarkastin nimistön perusteella. Kävin läpi myös vanhoja irtolöytökohteita.

2.2. Inventoinnin perusteet

Aikaisemmin Luhangasta tunnetaan lähinnä kivikautisia asuinpaikkoja ja yksi kalliomaalaus. Kivikautiset asuinpaikat ovat sijainneet jonkin vesistön läheisyydessä. Useimmiten paikat ovat nykyäänkin jonkun järven rannalla, mutta muutamassa tapauksessa järvi on kuroutunut pieneksi lammeksi tai suoksi. Kolme asuinpaikkaa on pienten ojien varrella, jotka varmaankin ovat kivikaudella olleet jokia. Useimmiten asuinpaikat ovat eteläpuoleisilla rinteillä, mutta myös muita ilmansuuntia esiintyy lähes yhtä paljon.

Pronssi- tai rautakautisia löytöjä Luhangasta ei tunnettu ennen tätä inventointia, eikä niitä nytkään löytynyt tietoisesta yrityksestä huolimatta. Luhangan eteläpuolella sijaitsevista kunnista mm. Sysmästä ja Hartolasta rautakautisia löytöpaikkoja on useita, samoin Päijänteen toiselta puolelta Kuhmoisista ja Jämsästä. Joko on todettava, että kiinteä asutus on saavuttanut Luhangan vasta keskiajalla, niin kuin historiankirjoitus on todennut (ks. mm. Kulha 1964: 12-13) tai sitten jostain syystä merkit rautakaudesta ovat vielä löytämättä.

Luhangalta tunnetaan myös keskiajalle sijoittuva kuparikattilakätkö Tuomisaaresta. Rahakätköjä on kaksi. Vuonna 1922 löydettiin Tammijärven kylän luolasta (Salmelan maalta?) 1700-luvulta peräisin ollut rahakätkö. Vuonna 1931 Tammijärveltä, Kärnelahden tilan pellosta löytyi 155 rahaa, lyöty vuosien 1588-1683 välillä. Hieman nuorempi löytö ovat Kurkilammesta löytyneet 200 vuotta vanhat pariruuhet.

Saaria käytettiin vainajien hautaamiseen kelirikon aikana. Luhangasta löytyy useita saaria, joiden nimet viittaavat tällaiseen käyttöön., kuten *Ruumissaari*, *Ristisaari*, *Kuolemansaari*, *Raatosaaari* ja *Kalmosaaret* (Nykykartassa saarten nimenä on Karhusaaret). Raatosaaari sijaitsee Hauhanjärven rannalla. Aino Hänninen (s.1910) Salmelan tilalta muisteli lapsena hänelle kerrotun, että saareen on haudattu itsestään kuolleita eläimiä, mutta epäili, että hänelle ei haluttu kertoa sinne haudatun ihmisiä, jottei hän pelästynyt. Kalmosaarista Aarne Laaksovirta kirjoittaa kirjeessään Muinaistieteelliselle toimikunnalle 1949. Hän kertoo saarilla olevan kumpuja, joita epäilee haudoiksi. Luhangassa useat paikannimet viittaavat myös eränkävintään tai uudisasutukseen.

Vanha tieto kertoo Luhangan Judinsalossa sijainneen kiviaitauksen, jonka keskellä on kivipöytä ja 24 kivi-istuinta. Paikalla kerrotaan pidetyn käräjiä (Kulha 1964:15). Tälläkin hetkellä eräs henkilö Luhangalla pyrkii aktiivisesti selvittämään tämän käräjäpaikan sijaintia.

Tarinoiden mukaan Luhangan ensimmäisenä asuinpaikkana pidetään Moiskalaa. Vanhimmat kylät olisivat olleet Luhanka ja Rekola. Vanhimmat talot, jotka on mainittu vuoden 1539 maakirjassa ovat Rekola, Ryttylä, Salmela, Sipilä ja Tommola (Kulha 1964:13, 22).

Luhangan Tammijärvellä sijaitsee Mäkitupalaismuseumo, jossa vanhimmat rakennukset ovat 1700-luvulta. Museossa on 19 rakennusta ja lähemmäs 2000 esinettä. Kirkonkylällä sijaitsee kornetti Alexander Reethin vuonna 1766 rakennuttaman kirkon paikka ja Luhangan vanhin hautausmaa. Kirkko purettiin ja jäljellä on enää pätkä kirkon aitaa, joka on kunnostettu yhteistyössä museoviraston kanssa (lähteet: Luhangan internet-sivut ja Kulha 1964: 35).

Muinais-Päijänne oli korkeimmassa tasossaan noin vuonna 4900 eKr., jolloin vedet olivat Kuhmoisten seudulla 95 metrissä. Tämänhetkinen vedenkorkeus on n. 78 m Jämsän kohdalla (Vilkuna 1999: 50).

Kunnan pinta-ala on 313 km², ja rantaviivaa on n. 400 km. Maaperä on kivikkoista ja louhikkoista. Suurimmat vesistöt ovat Päijänne ja sen lahdet Kotkatselkä, Pilkanselkä ja Hauhajärvi. Saaristoa ja pienempiä järviä on paljon. Kunnan alueella on suuret korkeusvaihtelut (lähteenä kunnan www-sivut). Maisemat eivät ole muuttuneet paljon edellisen inventoinnin jälkeen, eli viimeisen 40 v. aikana. Aikaisemmat löytöpaikat sijaitsivat yleensä pellolla, jonkun tilan pihapiirin läheisyydessä. Useimmiten tilan päätalo on yhä entisellä paikallaan. Yleisin muutos on se, että peltoviljely tilalla on lopetettu ja aikaisemmin pelloiksi kuvatut alueet ovat ryteikköä, pitkä heinää tai niihin oli istutettu puita.

Lähteet:

Kulha, Keijo K. 1964. Luhangan vanhimman historian kiinnekohtia. *Luhangan kirja*: 9-56
 Vilkuna, Janne 1999. Keski-Suomen esihistoria. *Keski-Suomen historia 1*: 32-77.
www.luhanka.fi

3. Tutkitut alueet

Luhangan kirkonkylä

Oneisten tilan kivikautinen asuinpaikka sijaitsi hautausmaan muurin läheisyydessä. Hautausmaa sijoittui terassin päälle, josta oli hyvät näkymät järvelle. Koekuopitin terassin päällystää hautausmaan muurien ulkopuolelta pitemmän matkaa. Ei löytöjä. Alue tästä pohjoiseen oli ollut kivikaudella veden alla. Myöhempiä kohteita en havainnut.

Hakulinniemi,

Hakulinniemellä on Porrinvuori niminen mäki. Museoviraston arkistossa on kirje vuodelta 1949 Aarne Laaksovirralla (käsittääkseni sama henkilö, joka löysi Lempäystä kirveen ks. myöh.). Kirjeessä hän mainitsee Porrinvuoren mahdollisena tähystyspaikkana ja katsoo sanan porri viittaavan ruotsinkieliseen borg- sanaan. Mäeltä on hyvät näkymät vesistölle kolmeen ilmansuuntaan. Mäki on melko kivikkoinen. Laki on melko tasainen ja mahdollisia suojautumisaikkojakin on. Ihmisen tekemiä rakennelmia en havainnut. Myöskään muualta Hakulinniemestä en havainnut mitään, tosin laajat alueet oli erotettu piikkilanka-aidalla eläinten käyttöön.

Virkalahti

Luhangan kirkonkylältä pois päin ajettaessa oikealle sijoittuu rinne, josta on hyvät näköalat Luhankajärvelle. Koekuopitin rinteeseen päällystän, mutta löytöjä ei tullut. Alue oli ehkä hieman liian kivikkoinen asuttavaksi. Kiivetessäni alas rinteeltä löysin ojasta (tien 6121 varrelta) liitupiipun katkelman.

Klemettilä

Alueella oli neljä hiekkakuoppaa, jotka tutkin. Lisäksi tarkastin Rasivuoren aluetta.

Judinsalo

Laivarannantien ja Viistintien muodostama lenkki. Tarkastin lukuisia tienleikkauksia ja hiekkakuopat. Viistin talon perunamaa pintapoimittu. Koekuoppa terrassin reunalle koordinaatit: p: 6844 947, i: 3424 121, z: 85.

Uusi-Lehtimäki

Tilalle johtavan tien ympäristö. Kävin myös talolla tarkoituksena kysellä irtolöydöstä, mutta en tavoittanut ketään.

Pirttilahden tie

Hiekkakuoppa ja tienvarren ympäristö.

Hangaslahti, Hangaskallio

Nimestä huolimatta pyyntikuoppia tai hirvenhautoja ei löytynyt. Maasto sopivaa: Hangaskallion pohjoispuolella jyrkkä pudotus Kukkulanlahteen. Jyrkkä maasto myös etelään. Kallio kivikoinen, reunoilla maavallit, jotka syntyneet, kun traktoriteitä kallion yli koillisessa sijainneille peltomaille on tasoitettu. Kalliolle on rakennettu ojia, jotka johtavat vedet pois pelloilta. (lähde: Hangaslahden tilan isäntä). Hangaslahdentien varressa etelänpuolella suuri kuoppa, jota tapaamani viereisen talon asukas muisteli nauriskuopaksi. Ns. Sunttimutkassa ollut kaskipeltoja.

Vuoksenniemi

Niemeke, jossa erityisesti idänpuolelle asuttavaksi hyviä rinteitä. Ei pyyntikuoppia tms.

Tammijärvi

Nisulan talo. Nykyinen omistaja asunut tilalla vasta 40v. Vanhala ja Yijälä, josta taltat löytyneet, eivät ole enää osa Nisulaa vaan itsenäisiä tiloja (vrt. lista irtaimista muinaisjäännöksistä). Isäntä tiesi maillaan olleen jotain maakuoppia, mutta sanoi niiden täyttyneen. Tilalla jännittävä lähihistoria: oli aikoinaan Hertta Kuusisen kotitalo ja myöhemmin IKL:n kannattajien omistuksessa.

Lähdeperän talo. Haastattelussa ei selvinnyt uusia kohteita.

Joutsenlahden talo. Haastattelussa ei selvinnyt uusia kohteita.

Kesäniementien suuret hiekkakuopat, Lempääntien suuret hiekkakuopat – ei löytöjä.

Rekolankylä.

Silmämääräistä sopivien paikkojen etsintää, joita kyllä oli mutta paikalla oli asutusta.

Keihäsniemi

Käynti jyvaskyläläisen Kauko Sihvosen kesämökillä tutkimassa hänen löytämiään kiviä. Kivet peräisin pihapiirissä olevan saunarakennuksen ympäristöstä. Pihasta Sihvonen kaivanut maata ison kiven alta ja löytänyt hiiliä ja palaneita luita. Tulisija ei voi olla aivan tuore, koska oli peittynyt maalla. Löytökohta on n. korkeudella 85 m mpy. Suoritin pienimuotoista kaivamista löytöpaikalla, mutta löytöjä ei tullut. Sihvonen itse oli kaivanut kuoppia metsään pihan vieressä, mutta kertoi löytäneensä vain puhdasta hiekkää.

4. Irtaimet muinaisjäännökset

Joutsan, Leivonmäen ja Luhangan pitäjät kuuluivat aikaisemmin Heinolan kihlakuntaan, jonka muinaismuistoja selvitti vuonna 1893 stipendiaattina ylioppilas Torsten Boisman. Löydöt julkaistiin lyhyenä selontekona Muinaismuistoyhdistyksen Suomen Museo –vuosikirjassa 1894 (Vilkuna 1999: 34). Keski-Suomesta löytyneitä esineitä on Kansallismuseon lisäksi Tampereella Hämeen museossa ja Porissa Satakunnan museossa. Vuodesta 1931 eteenpäin, jolloin Keski-Suomen museo perustettiin, löydöt on toimitettu pääosin sinne. (Vilkuna 1999: 36). Kylällä mainittiin erityisesti Alakönni-nimisen kotiseutuhistorian harrastajan toimittaneen löytöjä Keski-Suomen museolle viime vuosikymmeninä. Seuraavassa listassa on museoviraston arkistotiedoista ja Luhanka-kirjasta löytyvät irtaimet muinaisjäännökset. Eri lähteistä löytyy tiedot Lahtelasta löydetystä taltasta KM-

numeroilla 13231 ja 13291. On epäselvää onko kyseessä kaksi eri talttaa, vai sama taltta, jonka KM-numero on toisessa lähteessä virheellinen. Tämän lisäksi on Timo ja Pekka Miettisen inventoinneissa tehdyt asuinpaikkalöydöt (KM16825-16846). Timo Miettisen kaivauslöydöt kohteesta Päivärinne II (KM 17130) ja Mirja Miettisen asuinpaikkalöydöt kirkonkylältä (KM19348 ja KM 19948), sekä Irmeli Suviolan asuinpaikkalöytö lomakylästä (KM 27907). Ruohtulasta on tieto löytyneestä poikkitaltasta ja sen löytöpaikka on paikkaluettelossa.

Keihäsniemen ja Lempään kirveet

Irtaimet muinaisjäännökset

nro	Luokitus	Kartta	Löytäjä/Toimittaja	löytöpvm/ DiarPVM
KM 463	ongenkoukku		Maisteri F. Molander	
KM 556	kehruuväline		Räätäli Axel Ahlroos	
KM 560	kivitaltta	Hettula/Saarela	Räätäli Axel Ahlroos	
KM 603	laivan pendyyli		Opisk. T.J. Dahlberg	15.2.1865
KM 1415	uskonnollinen maalaus		A. Andersson/SMMY	29.9.1873
KM 1444	hevosen viskari		Yliopp. E. Lang/SMMY	3.11.1873
KM 2214:746	kahnauskivi	Salmela		
KM 2214:747	kourutalтта	Vanhoinen	Valter Weijo	löyt. 1883
KM 2961:1	kaksiteräinen taltta	Hakanen	J. Kauppi	
KM 7629	kattopaanuja		Slanik Tavaststjerna	23.10.1919
KM 10381	reikäkirves	Uusi-Lehtimäki	Mv. Juho Nurminen	30.7.1936
KM 10510:1	eteläkarjal. poikkitaltta	Yijälä/Nisula	Mv. Kalle Laaksovirta	16.12.1936
KM 10746:1	kourutalтта	Vanhala/Nisula	Taneli Kuusinen	22.12.1937
KM	kivikirves	Järvelä	Mv. Eero Keihäsniemi	löyt. 1949
KM 12394:3	3 kattilaa	Tuomisaari	Mitt.tekn. T. Laine	8.12.1949
KM 13231	kivitaltta	Lahtela	A?. Vahteri	9.6.1953
KM 13291	talтта	Lahtela		
KM 16848	reikäkiven teelmä	Salmela	Helena Novak	18.5.1905
KM 16847	kivitaltta	Kytölä	Luotsi Arvi Halonen	13.10.1965
KM				
2218:42/50	Reikäkivi		Past. O. Nevander	7.2.1905
KM	kivikirves	Lempää	Aarne Laaksovirta	sotien jälk.

5. Paikkalista

KOHDELUETTELO

nro	Nimi	Kartta	p	i	z ala	z ylä	Ajoitus	Laji
1	Kukkolinna		6851800	3423040	128		ajoittamaton	kultti- ja tarinapaikat taide,
2	Jyrtynniemi	312203	6851500	3422800	81	82	uusi aika	muistomerkit
3	Sikojärvi	312203	6856600	3427120	90		kivikautinen?	asuinpaikat
4	Vanhala	312203	6850420	3424540	85		kivikautinen	asuinpaikat
5	Järvelä	312203	6850140	3424720	85	90	kivikautinen	asuinpaikat
6	Kotkatlahti	312203	6851640	3427320	85		kivikautinen	asuinpaikat
7	Hakanen/lomakylä	312206	6854550	3431260	85		kivikautinen	asuinpaikat
8	Oneinen/Ånäs	312206	6855400	3431730	92,5		kivikautinen	asuinpaikat
9	Salvia	312206	6857830	3435280	85		kivikautinen?	asuinpaikat
10	Päivärinne 1	312205	6848930	3434650	90		kivikautinen	asuinpaikat
11	Lähteellä	312205	6847110	3432990	90	95	kivikautinen	asuinpaikat
12	Suojala	312202	6845600	3427200	90		kivikautinen kivikautinen, historiallinen	asuinpaikat, asuinpaikat, tervahauta
13	Vanha Jutila	312202	6845270	3425930	90			
14	Kylmäla	312202	6844670	3424330	90	95	kivikautinen	asuinpaikat
15	Päivärinne II	312202	6846030	3422550	90	95	kivikautinen	asuinpaikat
16	Kallioharju	312206	6859300	3439760	97,5		kivikautinen	asuinpaikat
17	Vanhala	312204	6860670	3437360	98	100	kivikautinen	asuinpaikat
18	Salmela	312204	6860910	3438590	95	97	kivikautinen	asuinpaikat
19	Härkiönpää	312206	6855100	3431520	85		kivikautinen?	asuinpaikat
20	Rentola	312206	6852360	3434480	90	95	kivikautinen?	asuinpaikat
21	Vierula	312203	6856920	3427300	85	90	kivikautinen?	asuinpaikat
22	Heinänen	312202	6845592	3427039	90	95	kivikautinen	asuinpaikat
23	Kukkula	312202	6847520	3421900	90		kivikautinen	asuinpaikat taide,
24	Avosaari	312205	6847260	3430960	87	89	kivikautinen	muistomerkit
25	Ruohtula	312206	6859840	3436500	95		kivikautinen?	löytöpaikat
26	Lempää	312206	6848566	3433666	91		kivikautinen	tervahauta
27	Rantakyläntie	312206	6857300	3435075	88		historiallinen	pyyntikuopat
28	Hangaslahti	312202	6846835	3422162	103		historiallinen	kaskiröykkiö
29	Mämminientie	312206	6 855 477	3431850	86		ajoittamaton	asuinpaikat

6. Luhangan muinaisjännökset: kuvaukset, valokuvat ja kartat

LUHANKA 1 TOMOLA KUKKOLINNA

Mjtunnus 435 00 0001

Rauh.lk: 3

Ajoitus ajoittamaton

Laji: kultti- ja tarinapaikat

Kartta 3122 03 TOMOLA

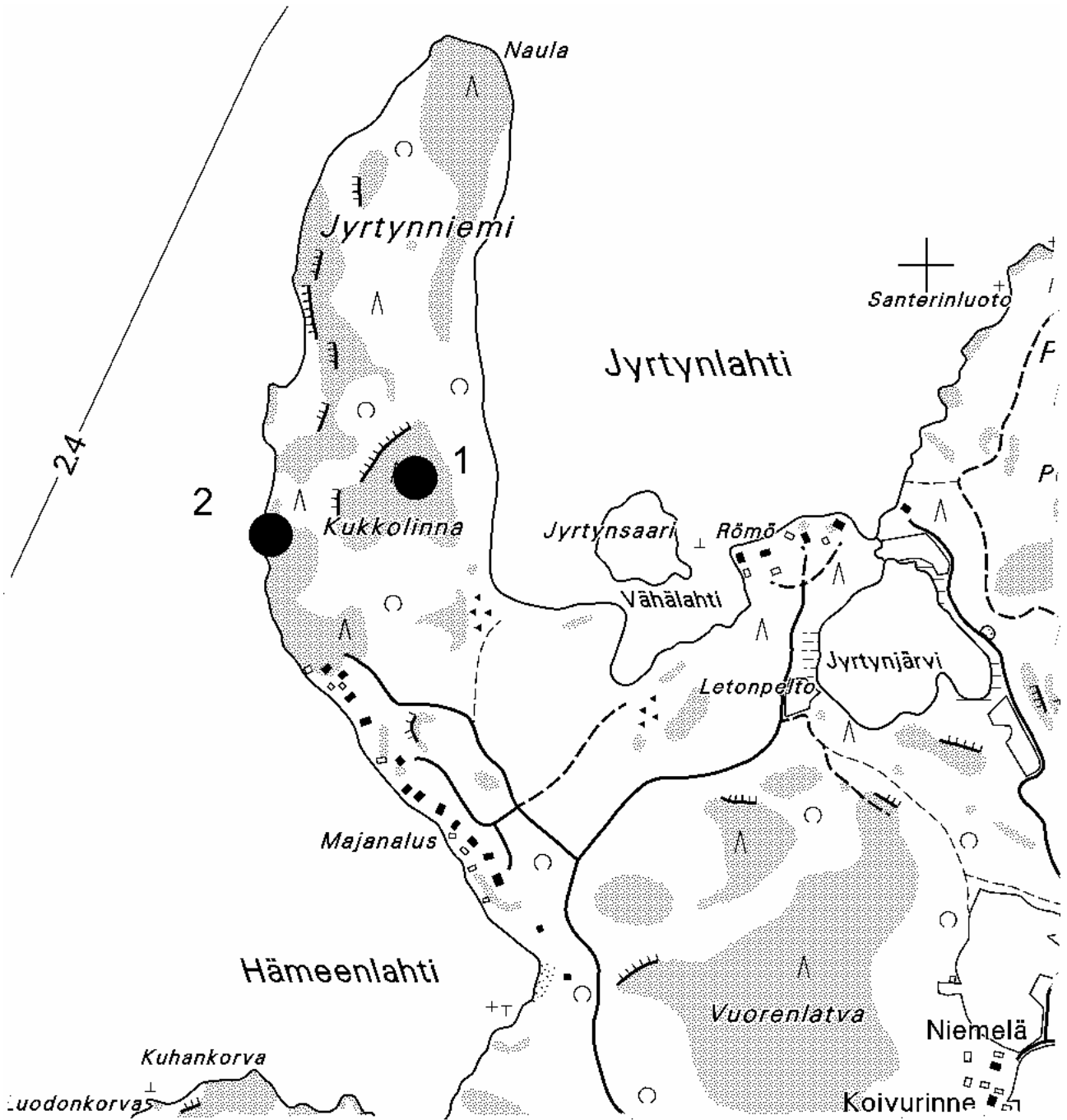
p: 6851 800 i: 3423 040 z: 128

Tutkijat: Sepänmaa T. 2000 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n 9,4 km lounaaseen, Jyrtynniemessä

Huomiot: Päijänteen itärannalla, Luhangan Saviselän kaakkoisrannalla, Keihäsniemen luoteisosassa olevan jyrkän Jyrtynniemen keskivaiheilla. Laajan jyrkähkön mäen lakialue on n 50 m Päijänteen pintaa ylempänä. Lakialue on laajahko ja melko loivapiirteinen, mutta ei vaikuta linnoitukseksi sopivalta. Mitään varustuksia ei alueelta tavattu. Paikkaa ei voi pitää muinaislinnana, mutta tähystys- ja vartiopaikkana se toimisi hyvin; näköala Päijänteelle hyvä. Vartiopaikkaan voisi viitata nimi Kukkolinna ? (Sepänmaa 2000)

Mustonen 2004: Tarkastuksen yhteydessä mäen vieressä asuva mökkiläinen kertoi Kukkolinnaalle johtaneella tiellä sijainneen ”uhrihaudan”, jota kuvasi kivillä vuoratuksi kuopaksi. ”Uhrihauta” olisi tuhoutunut tien levennyksessä. Myöhemmin keskustellessani Keihäsniemen vanhanisännän Eero Keihäsniemen kanssa, hän kertoi tietävänsä kyseisen rakennelman ja mainitsi sen olleen nauriskuopan.

LUHANKA 2 TOMOLA JYRTYNNIEMI

Mjtunnus: 435 00 0003

Rauh.lk: 3

Ajoitus: uusi aika

Laji: taide, muistomerkit; kalliomaalaus

Kartta: 3122 03 TOMOLA

p: 6851 800 i: 3422 800 z: 81-82

Tutkijat: Sepänmaa T. 2000 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n 9,8 km lounaaseen, Jyrtynniemessä

Huomiot: Päijänteen itärannalla, Luhangan keihäsniemen luoteisosassa olevan Jyrtynniemen länsilaidalla, Kukkolinnan länsipuolella rantakalliossa. Pari metriä korkean pystysuoran kallioseinämän kyljessä, n 2-3 m Päijännettä korkeammalla. Kuvio on "puumainen," jonka alaosassa kolme viistoa viivaa, joiden päissä ympyrät. Kuva hyvin selvärajainen, väri ei levinnyt, värin säilymisestä päätellen moderni luomus. Kuvion leveys n 40 cm ja korkeus lähes sama. Kuviota pidettävä nykyaikaisena tekeleenä, joko tahallisenä väärennöksenä tai esim. lastenleikkeihin liittyvänä. Kohde näkyy selvästi järveltä katsottaessa. Jyrtynniemen lounaisrannalla, n 300 m kaakkoon paikalta on tiheää mökkiasutusta. (Sepänmaa 2000)

Mustonen 2004: Kulkiessani Kukkolinnan mäellä laskeuduin rantaan, mutta en löytänyt maalausta koordinaattien osoittamalta alueelta. Ruohtulan isäntä Jarmo Hietanen kertoi arkeologi Pekka Miettisen löytäneen viereisestä Korpilahden kunnasta Oittilasta kalliomaalauksen, jota epäili moderniksi, sillä se oli epätavallisella paikalla ja näytti tuhoutuvan nopeasti. Nämä kaksi maalausta voisivat olla saman henkilön tekemiä.

LUHANKA 3 TOMOLA SIKOJÄRVI

Mjtunnus: 435 01 0001

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 03 TOMOLA

p: 6856 600, i: 3427 120, z: 90

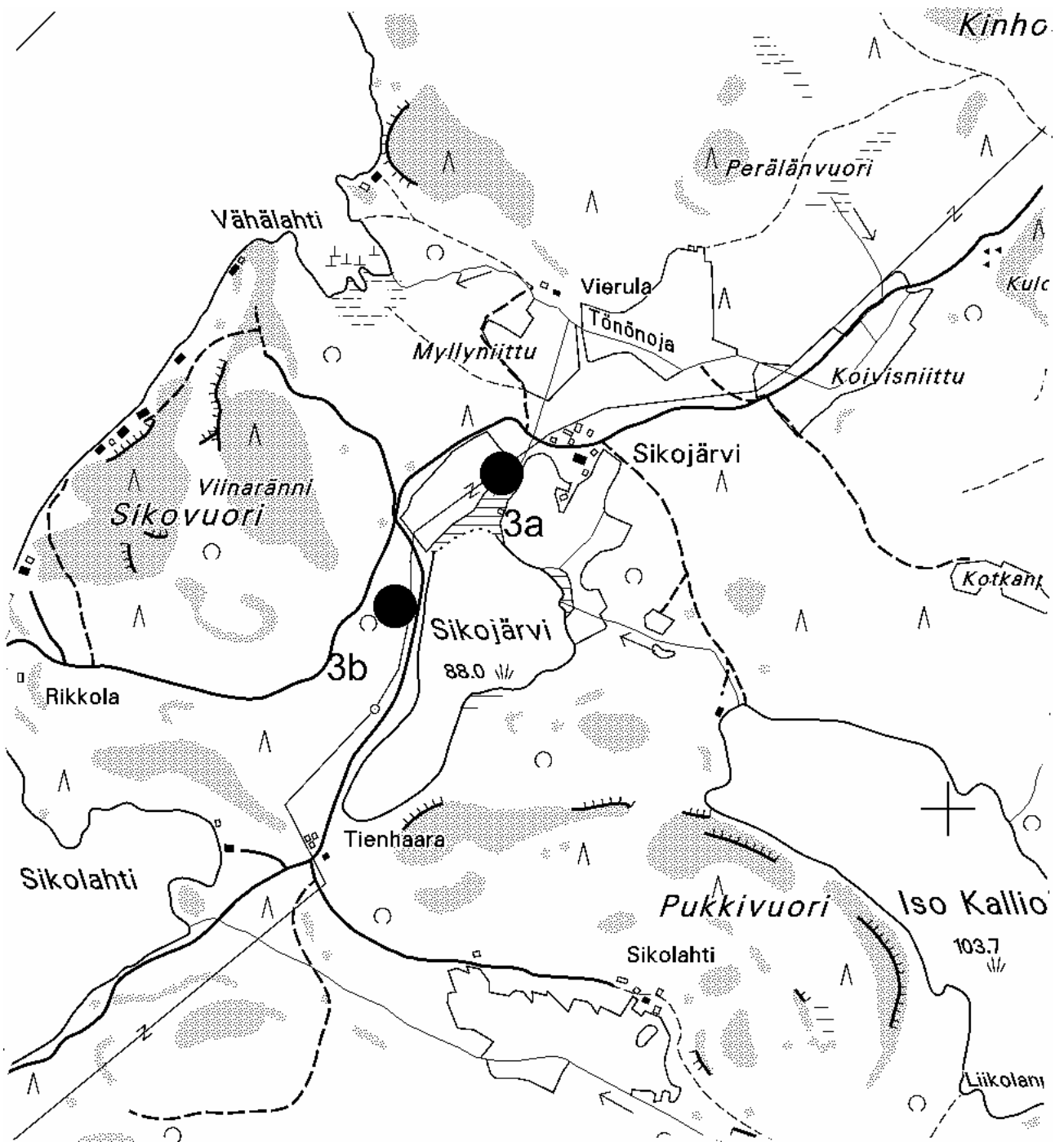
Tutkijat: Miettinen T. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta 4,8 km länsiluoteeseen

Huomiot: Sikojärven pohjoispäästä Päijänteeseen laskevan puron länsipuolella, loivalla kaakkoisrinteellä, pellolla. Maaperä savihiekkaa, törmällä, josta löydöt, hiekkaisempaa. Löytöjä törmältä pellon alaosasta n 150 m matkalta./inv 1965:2)

Sikojärven länsirannalla pieni hiekkakuoppa, jonka lounaisreunassa näkyvissä punaruskeaa maata ja kvartsi-iskos.(Miettinen 1965:3)

Mustonen 2004: Peltoalueella kasvoi viljaa, joten siitä ei voinut tehdä havaintoja. Hiekkakuoppa oli tyhjennetty. Isäntä kertoi jatkaneensa sen käyttöä rauhoitusilmoituksesta huolimatta, ja että siitä oli löytynyt hiiltä. Alueella oli myös toinen umpeenkasvanut hiekanottoa paikka, josta ei tullut löytöjä. Isäntä kertoi tilalla olevan kaksi kivettyä kuoppaa, joista toisen sijainnin hän suostui näyttämään. Kuoppa (kartalla 3b, koordinaatit: p: 6856 370, i: 3426 982, z:95) oli huolellisesti vuorattu kivillä sekä pohjasta, että reunoilta. Kivissä oli palamisen merkkejä ja kuopasta löytyi vähän hiiltä. Nauriinpaistokuopaksi kuoppa on melko kaukana asutuksesta.

LUHANKA 4 TOMOLA VANHALA

Mjtunnus: 435 01 0002

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 03 TOMOLA

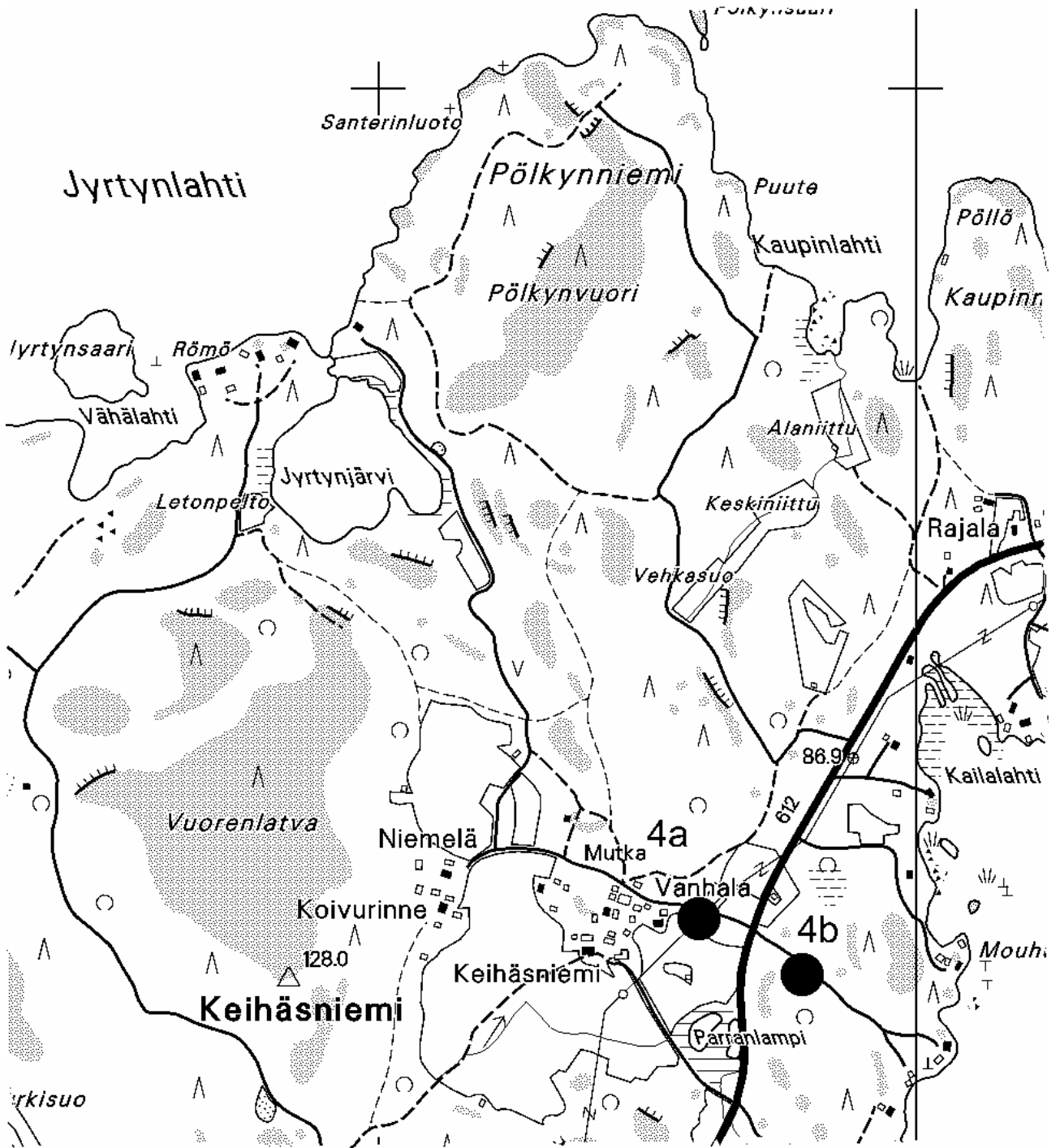
p: 6850 540 i: 3424 540 z: 85

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta 8,9 km lounaaseen

Huomiot: Keihäsniemessä, Päijänteen itärannalla, Vanhalan talosta n 130 m kaakkoon, lounaisrinteellä, pellossa ja kangasmetsässä. Löydöt pellon yläreunasta ja venerantaan vievän tien varrella olevan pienen hiekkakuopan reunasta, jossa tulisijanjäännös.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot olivat viljelyksessä ja vilja vieläpä rankkasateiden lakoonnuttamaa, joten peltoalueiden tarkastelu oli mahdotonta. Isäntä Eero Keihäsniemi näytti talon lähellä tien varressa olevaa hiekkakuoppaa (kartalla 4a), johon Miettisten antamat koordinaatit viittaavat ja kertoi paikalla olleen kummun, jossa oli kaksi nauriskuoppaa. Hiekkakuopasta en tehnyt löytöjä. Tie rantaan jatkui myös Sysmäntien toisella puolella ja siellä oli toinen hiekkakuoppa (4b), jossa Eero Keihäsniemi kertoi tulisijan olleen. Kuoppa oli puoliksi täynnä vettä, eikä siinä silmämääräisesti ollut enää jälkiä tulisijasta tai muita löytöjä. Eero Keihäsniemi oli siirtänyt pihapiiriin ns. Mummokalliolle vanhan savupirtin. Se oli osittain korjattu, mutta myös alkuperäisiä hirsiiä ja sepän tekemiä nauvoja oli jäljellä. Ks. myös seuraava kohde

LUHANKA 5 TOMOLA JÄRVELÄ

Mjtunnus: 435 01 0003

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 03 TOMOLA

p: 6850 081 i: 3424 723 z: 87 (5a)

p: 6850 085 i: 3424715 z: 87 (5b)

p: 6850 126 i: 3424500 z: 89 (5c)

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

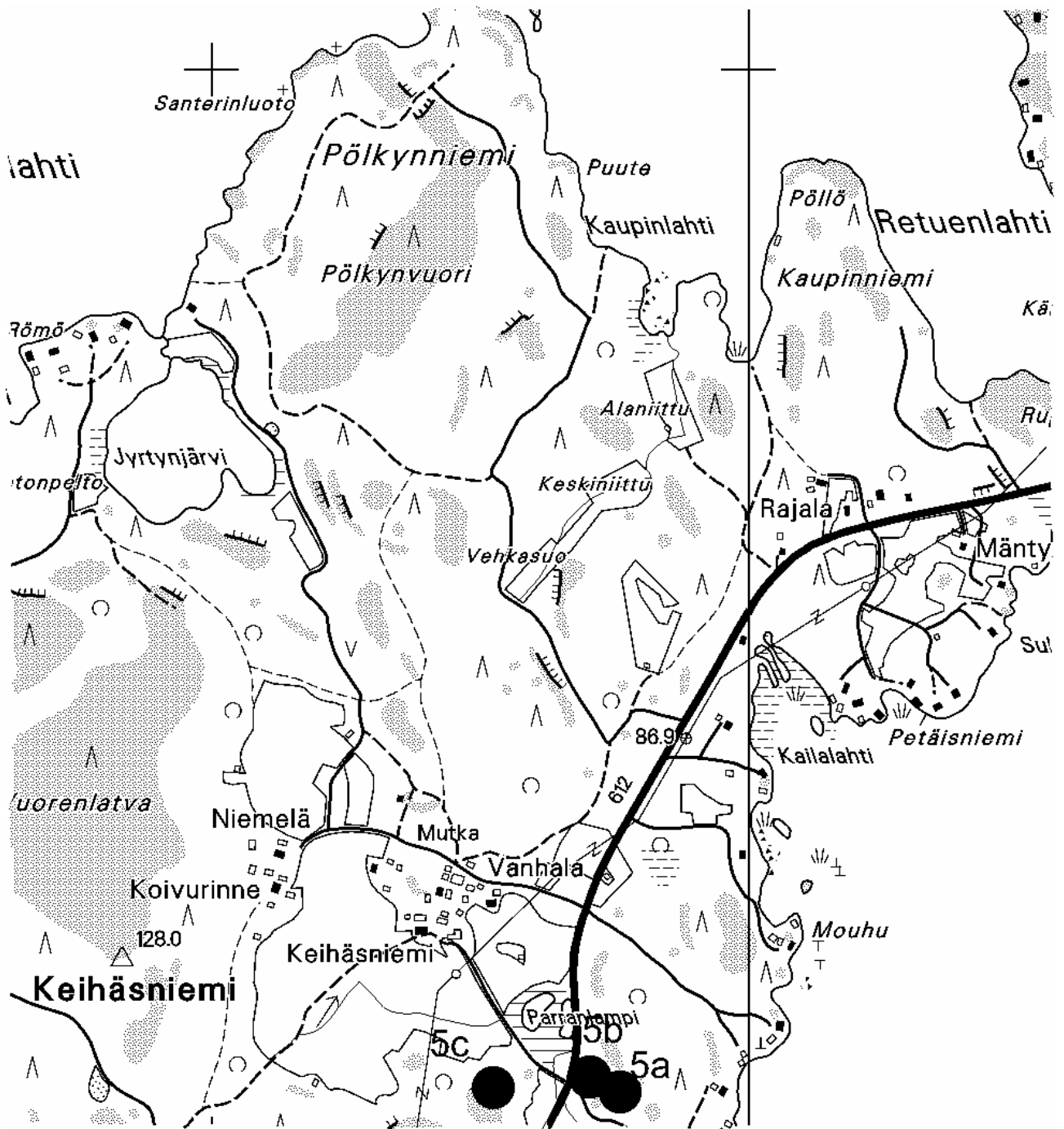
Sijainti: Luhangan kirkosta 8,7 km lounaaseen

Huomiot: Keihäsniemen Järvelän maalla, Päijänteen itärannalla, n 500 m talosta kaakkoon ja n 180 m Päijänteen rannasta, loiva lounaisrinne, metsässä pieni hiekkakuoppa, josta löytynyt kivikirves (KM ?), polun pinnasta kvartsi-iskos. (Miettinen T&P 1964)

Mustonen 2004: Keihäsniemen Järvelän talo on yhdistetty Vanhalaan ja tilan nykyinen nimi on Keihäsniemi. Järvelän talo sijaitsee samassa pihapiirissä kuin Vanhalan talo. Kivikirveen hiekkakuopasta on löytänyt Eero Keihäsniemi, eikä Ilmari Keihäsniemi, kuten aikaisemmissa arkistotiedoissa sanotaan. Eero Keihäsniemi näytti löytöpaikan (5a) ja kertoi kirveen löytyneen hiekkakuopan koillisreunasta n. 15-20 cm syvyydeltä. Kuoppa oli metsitty, mutta erotettavissa maastosta. Eero Keihäsniemelle oli luvattu kunniakirja löytönsä luovuttamisesta, mutta tätä ei ollut koskaan saapunut. Kirves oli päätyntä Luhangan Tammijärven kotiseutumuseon kokoelmiin, eikä sitä missään vaiheessa ollut otettu Kansallismuseon kokoelmiin. Tammijärven kotiseutumuseota pyörittää Tammijärven kotiseutuyhdistys, jonka edustaja Arto Huuskola katsoi tarpeelliseksi luovuttaa haltuuni Keihäsniemen kirveen ja toisen museossa olevan kirveen, joka on löydetty Lempään tilalta Kansallismuseon kokoelmiin liitettäväksi. Kirveet deponoidaan tämän jälkeen takaisin kotiseutumuseoon.

N. 10 metrin päässä kirveen löytöpaikasta länteen oli traktorin jäljet, jotka olivat rikkoneet maata useamman kymmenen metrin matkalta (5b). Rikkoutuneet kohdat maassa olivat täynnä kvartsi-iskoksia ja palaneen luun silppua, joista otin otoksen talteen. Pintapöiminnassa löytyi myös kaksi palaa keramiikkaa. Ainoa ehjä pinta oli sisäpinta, joten koristelusta ei ollut jälkiä. Sekoitteena oli hiekkaa. Maassa oli myös muutama pala savitiivistettä. Kun kuljin jälkiä pohjoiseen päin, löydöt alkoivat vähitellen loppua. Löytöpaikan ympärillä on kallioita, joiden sisälle asuinpaikan voisi ajatella rajautuvan.

Kun löytöpaikalta kuljetaan takaisin Keihäsniemen tilalle päin matkan varrelle jäi iso hiekkakuoppa(5c), jossa oli punertavaa maata. Hiekkakuopasta löytyi yksi kvartsi-iskos. Vähän matkaa isosta hiekkakuopasta yhä Keihäsniemen tilaa kohti sijaitsi pienempi hiekkakuoppa kasvillisuuden alla, jonka naapuri Pentti Vahteri näytti. Hän kertoi kuopassa ennen muinoin olleen jälkiä tulisijasta, mutta itse en löytänyt enää mitään jäänteitä. Keihäsniemestä itään sijaitsee Kotkatsalon saari, jonka rannan tuntumassa, vedessä, Pentti Vahteri kertoi makaavan yhdestä puusta veistetyyn ruuhun.

LUHANKA 6 TOMOLA KOTKATLAHTI

Mjtunnus: 435 01 0004

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 03 TOMOLA

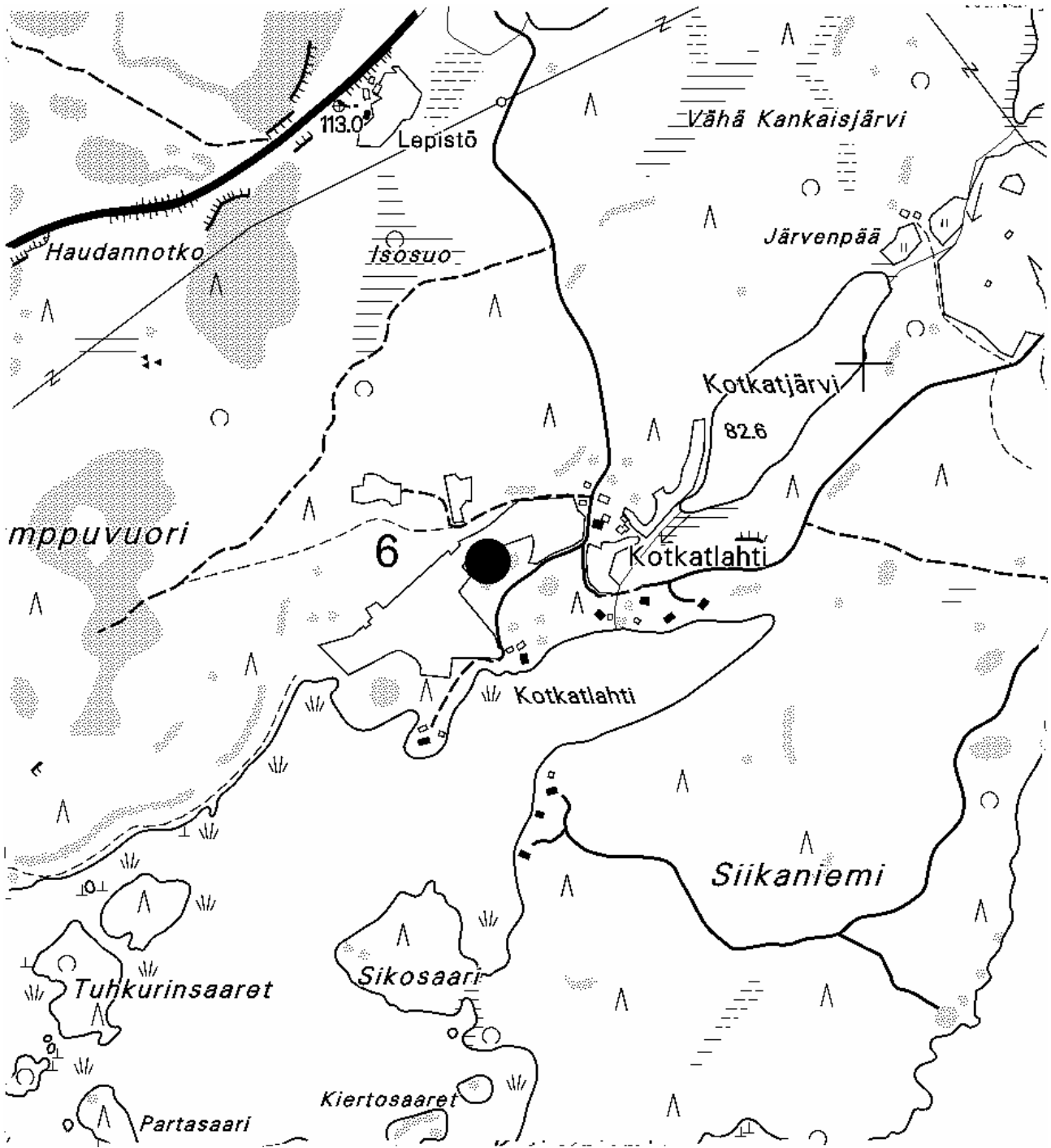
p: 6851 640, i: 3427 320, z: 85

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta 5,7 km lounaaseen

Huomiot: Päijänteen Kotkatselän Kotkatlahden perukasta n 100 m pohjoiseen. Talosta n 220 m länteen äskettäin pelloksi raivattu metsäkaistale jyrkästi kaakkoon viettävällä rinteellä: hiekkamaasta, pellon yläreunasta n 20x20 m alalta löydöt.(Miettinen T&P 1964)

Mustonen 2004: Pellot kasvoivat korkeita heinäkasveja.

LUHANKA 7 HAKANEN/LOMAKYLÄ

Mjtunnus: 435 01 0005

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

p: 6854 550 i: 3431 260..z: 85

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

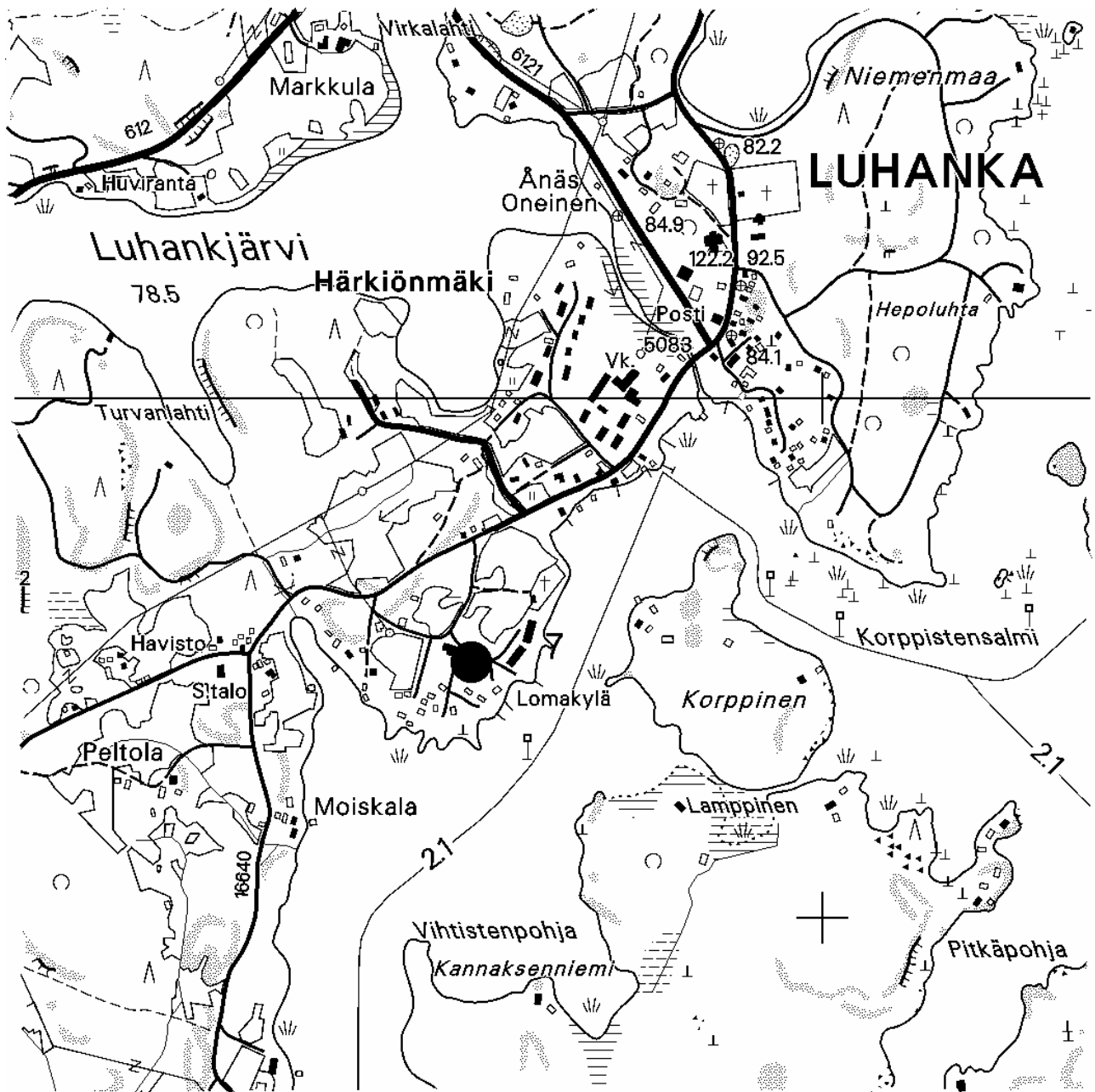
Sijainti: Luhangan kirkosta 850 m lounaaseen

Huomiot: Päijänteen rannasta n 150 m, Hakasen talon pohjoispuolelta hiekkamultapellosta, hiekkasorakummun kohdalta löydöt. Hakasen maalta löytynyt 1894 kivikirves KM 2961:1, inventoinnissa kvartsia, sekä myös myöhemmin kvartsia. Asuinpaikka ulottuu mahd. viljelysmaan lisäksi metsämaalle; laajuutta ei määritetty tarkemmin.(Miettinen T&P 1964)

Päijänteen rannasta n 150 m, Hakasen talon pohjoispuolelta hiekkamultapellosta, hiekkasorakummun kohdalta löydöt. Hakasen maalta löytynyt 1894 kivikirves KM 2961:1, inventoinnissa kvartsia, sekä myös myöhemmin kvartsia. Asuinpaikka ulottuu mahd. viljelysmaan lisäksi metsämaalle; laajuutta ei määritetty tarkemmin.(Miettinen T&P 1964)

Päijänteen rannasta n 150 m, Hakasen talon pohjoispuolelta hiekkamultapellosta, hiekkasorakummun kohdalta löydöt. Hakasen maalta löytynyt 1894 kivikirves KM 2961:1, inventoinnissa kvartsia, sekä myös myöhemmin kvartsia. Asuinpaikka ulottuu mahd. viljelysmaan lisäksi metsämaalle; laajuutta ei määritetty tarkemmin.(Miettinen T&P 1964)

Mustonen 2004: Lomakylän toiminta on loppunut. Pellot kasvavat heinää. Talosta pohjoiseen sijaitsee hiekkakuoppa, josta ei löytöjä. Kaivoin kolme koekuoppaa. Yhden metsään hiekkakuopan yläpuolelle. Maa oli erittäin kivistä, eikä löytöjä tullut. Hakasen talon pihamaalle muodostui kaksikin terassia ja kaivoin koekuopat molempien päälle. Maa oli pehmeää rantahiekkaa.

LUHANKA 8 ONEINEN/ÄNÄS

Mjtunnus: 435 01 0006

Rauh.lk: 1/2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

p: 6855 400 i: 3431 730 z: 92,5

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

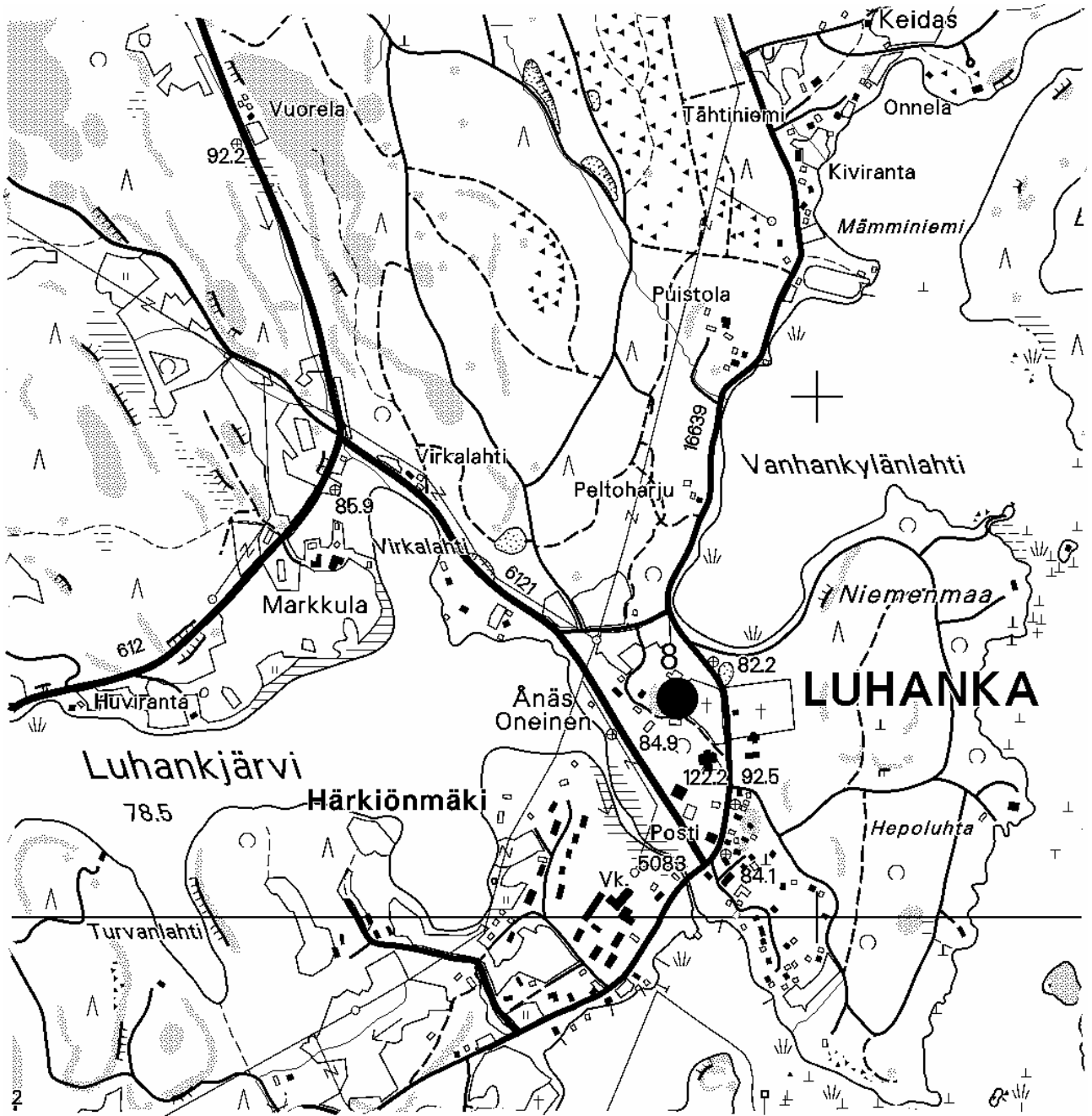
Sijainti Luhangan kirkosta n. 120 m luoteeseen.

Huomiot: Luhangan kirkonmäellä, pohjoisrinteellä, hiekkamaalla, hakamaalla ja osaksi hautausmaalla, Päijänteen Pilkanselän (koillisessa) ja Luhangonjärven (lounaassa) välisellä kannaksella, sen laella. Löytöjä pienen hiekkakuopan reunoilta hautausmaan aidan ulkopuolella, sekä karjan laidunhakaan kuopimista kuopista: löytöinä mm keramiikkaa, kvartseja ja luuta. Jatkonut mahd. hautausmaan puolella. Laajuus määrittämättä tarkemmin.

Mustonen 2004: Eläimiä tai laidunhakaan ei ollut enää löydettävissä. Hautausmaan länsipuolella oli pieni metsäkaistale. Sen ja Oneisten pihapiirin välillä kasvoi horsmaa, nokkosia, koiranputkia ja viinimarjapensaita. Keskustelin talon emännän kanssa, joka näytti lukuisia pellosta keräämiään kiviä. Niiden joukossa ei ollut kivikautisia esineitä. Rouva muisteli sukulaislasten leikkineen aikoinaan hautausmaan nurkilla ja kertoneen heitelleensä toisiaan ruukunpaloilla ja potkiskelleen pääkalloja. Rouva oli hieman epävarma kertomuksen todenperäisyydestä. (Muurin lähellä oli tiilenpaloja). Keskustelin myös miehen kanssa, joka kertoi löytäneensä Oneisten pellosta reikäkirveen. Se on toimitettu Keski-Suomen museoon. Hautausmaan ohi Oneisten tilalle johtavan tien pinnasta löytyi kvartsi-iskoksia (6855380/3431760/92) ja hautausmaan muurien sisältä kivilaji-iskos (6855400/3431760/92). Tein viisi koekuoppaa metsäkaistaleelle, jossa oli painanteita. Niiden luonne ei selvinnyt, koska kolme ensimmäistä koekuoppaa olivat täysin löydöttömiä. Kaksi suurinta painannetta oli mitoiltaan 6 x 7m ja 4x3m. Muut olivat pienempiä. Koekuopasta 4, joka oli keskellä suurinta painannetta löytyi kiviä ja hieman hiiltä (6855420/3431730/92). Vaikka laajensin koekuoppaa, kivet eivät muodostaneet liettä tms. Viides koekuoppa oli löydötön.

Koekuoppa 4

LUHANKA 9 SALVIA

Mjtunnus: 435 01 0007

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

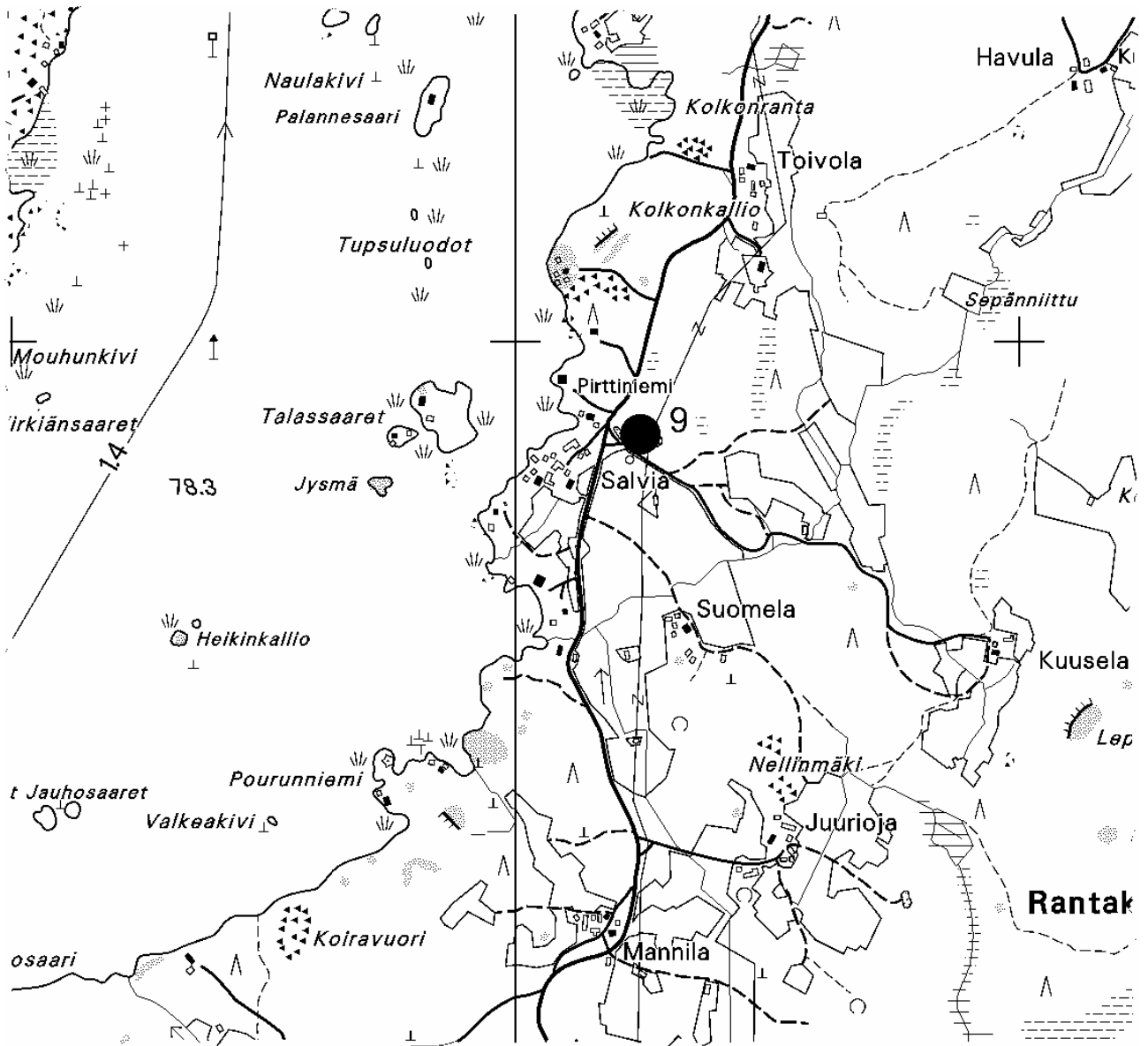
p: 6857 830 i: 3435 280 z: 85

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n.4,4 km koilliseen.

Huomiot: Tammijärven Tammilahden itärannalla, Salvian tilan maalla, n 140 m rannasta, loivasti luoteeseen viettävällä mäntykankaalla on hiekkakuoppa, jonka itäreunassa, rinteen yläosassa on pitkänomainen pienempi kuoppa; kuoppaan vievän tien leikkauksesta ruskeanpunertavaa hiekkaa ja löydöt.

Mustonen 2004: Salvian emännän Aino Mönkölän mukaan hiekkakuoppien tienoilla on ennen ollut tiilitehdas. Hiekkakuopista löytyi epämääräistä savitiivistettä ja kvartsi-iskos.

LUHANKA 10 KAMMIOVUORI PÄIVÄRINNE I

Mjtunnus: 435 01 0008

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 05 KAMMIOVUORI

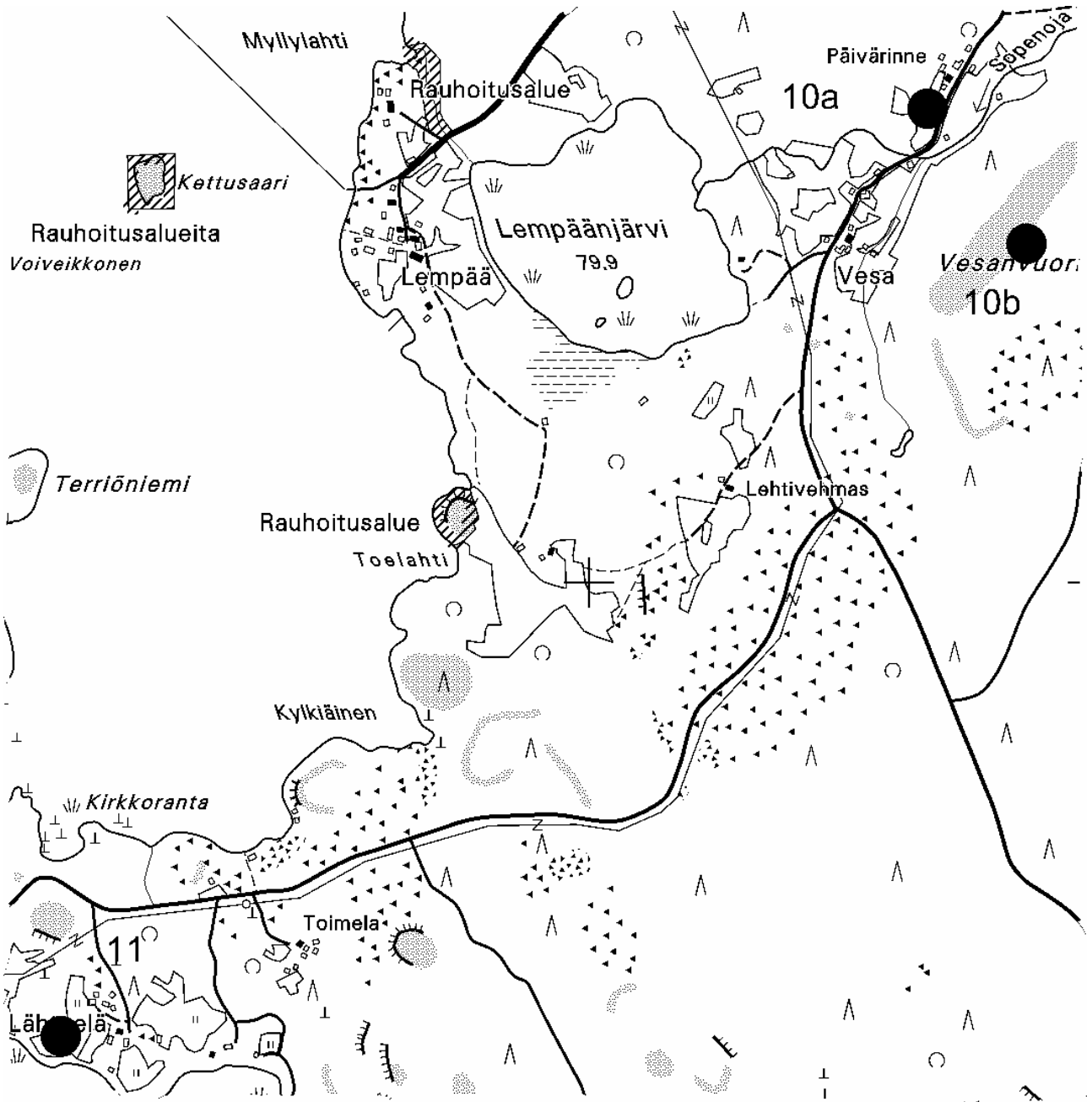
p: 6848 930 i: 3434 650 z: 90

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n.6,8 km kaakkoon.

Huomiot: Tammijärvellä, pienen Lempäänjärven itärannalla, jyrkähkö lounaisrinne, pellon yläreunassa; löydöt n 30 x 40 m alueelta[10a]. Paikalta n 300 m kaakkoon Vesanvuoren länsirinteessä jyrkänne, jossa kvartsiesiintymä, mahd. louhos?[10b] Paikka on Vesan talosta n 350 m itään. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot eivät olleet enää viljelyksessä, vaan kasvoivat heinää.. Vesanvuori hyvin kivikkoinen. Erinomainen näkymä Lempäänjärvelle.

6.11 LUHANKA 11 KAMMIOVUORILÄHTEELÄ

Mjtunnus: 435 01 0009

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 05 KAMMIOVUORI

p: 6847 110 i: 3432 990 z: 90-95

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n.8,2 km eteläkaakkoon

Huomiot: Pilkanselän eteläpuolella, pienen Terriönlammen pohjoisrannalla, n 400 m
Pilkanselän Kirkkorannasta. Lähteelän talon lounaispuolelta, peltorinteeltä, n 40-60
m rannasta ja n 100 m talosta löytöjä.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot kasvoivat korkeaa heinää.

LUHANKA 12 JUDINSALO SUOJALA

Mjtunnus: 435 01 0010

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

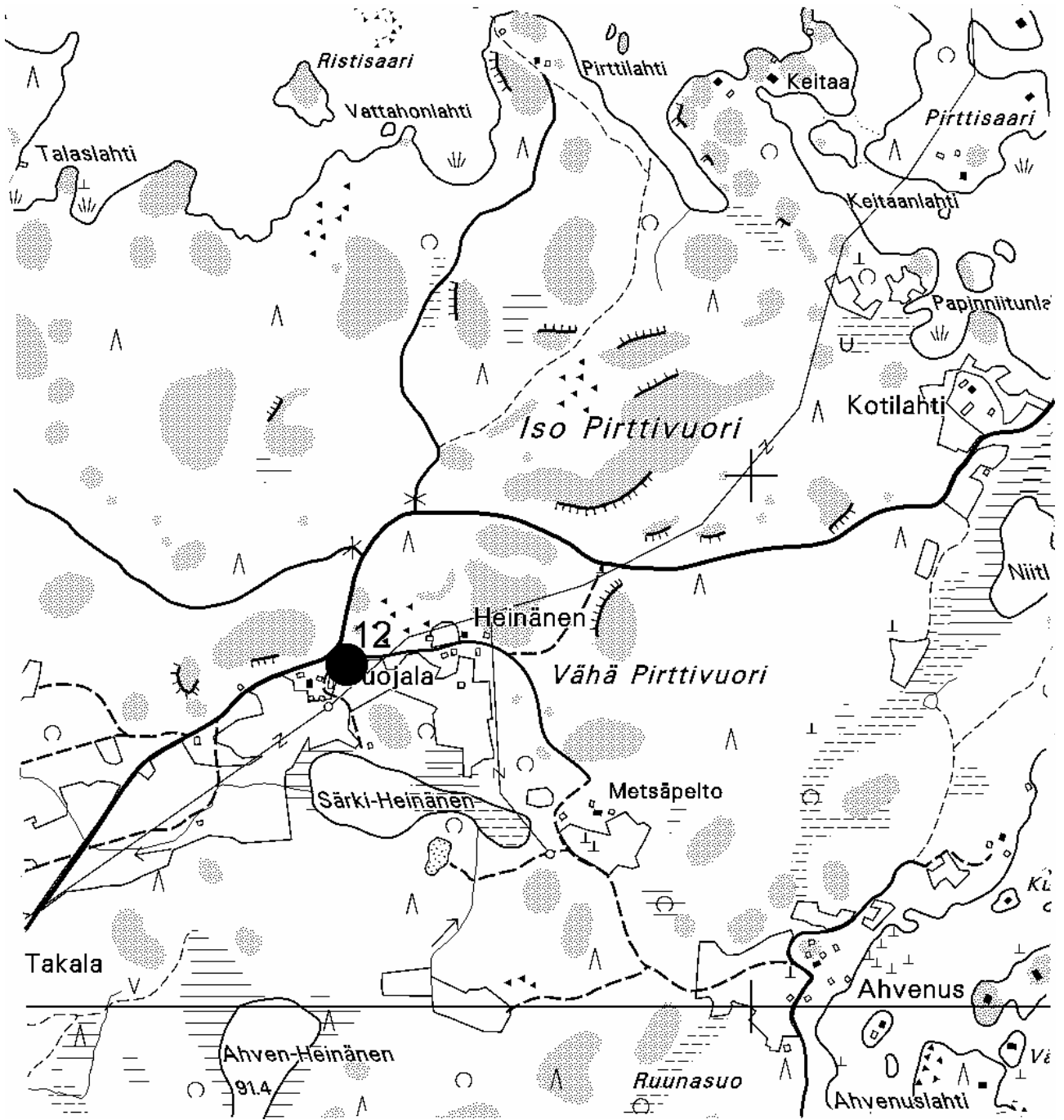
p: 6845 600 i: 3427 200 z: 90

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n.10,6 km etelälounaaseen

Huomiot: Judinsalon saarella, Kotkatselän rannasta n 830 m ja n 140 m pienen Särkiheinäsen lammen rannasta pohjoiseen, loivalla peltorinteellä, Suojalan talosta koilliseen n 40 m, pellon yläosasta, hiekkamullasta löydöt. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pelto kasvoi heinää. Pellon yläosassa paikoin multamaa näkyvissä. Pintapöiminnassa ei löytynyt mitään.

LUHANKA 13 JUDINSALO VANHA JUTILA

Mjtunnus: 435 01 0011

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

p: 6845 270 i: 3425 930 z: 90

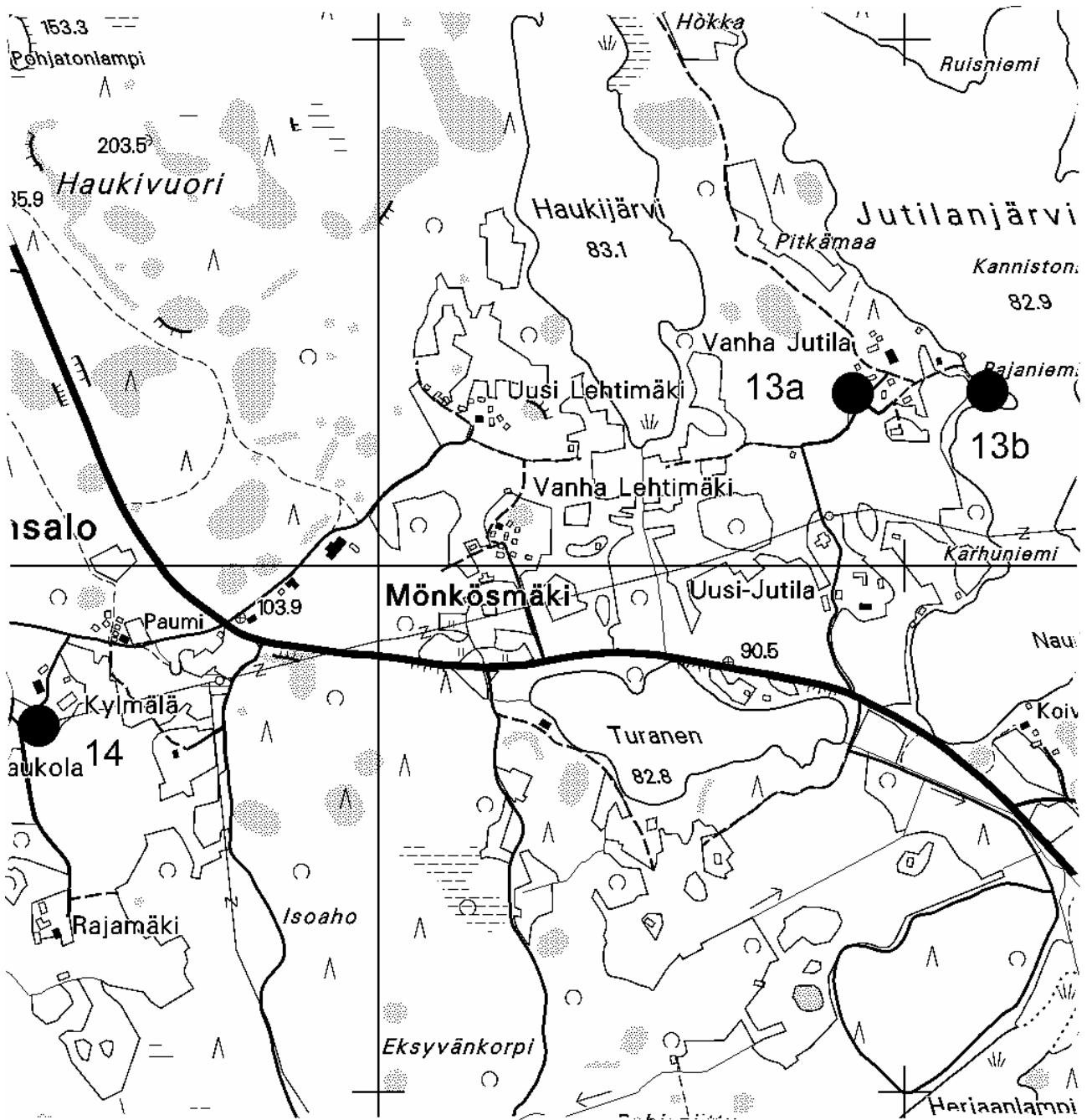
Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n.11,4 km etelälounaaseen

Huomiot: Judinsalossa, Vanhan Jutilan maalla, Kotijärven länsirannalla; talosta n 80 m lounaaseen peltoa, etelärinteeltä löytöjä kahdesta kohdasta. Tien eteläpuolista peltoa kutsutaan Nelinurkkaseksi.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot olivat viljelyksessä (13a). Niemenkärjessä oli kattorakentein katettu ja muurattu tervahauta (13b), jossa juoksutusoja. Vieressä vanhan rakennuksen rauniot. Vanha Jutila on Judinsalon ensimmäinen talo 1560-luvulta ja pysynyt saman suvun hallussa tähän päivään.

LUHANKA 14 JUDINSALO KYLMÄLÄ

Mjtunnus: 435 01 0012

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

p: 6844 670 i: 3424 330 z: 90-95

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. km lounaaseen

Huomiot Judinsalossa, Kylmälahden rannasta n 700 m ja pienestä Uimalammesta n 200 m; jyrkkä kaakkoisrinne, hiekkapello, jota riiehen lähellä kutsutaan Rännivainioksi, pellon yläosasta löydöt. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot viljelyksessä.

LUHANKA 15 JUDINSALO PÄIVÄRINNE II

Mjtunnus: 435 01 0013

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

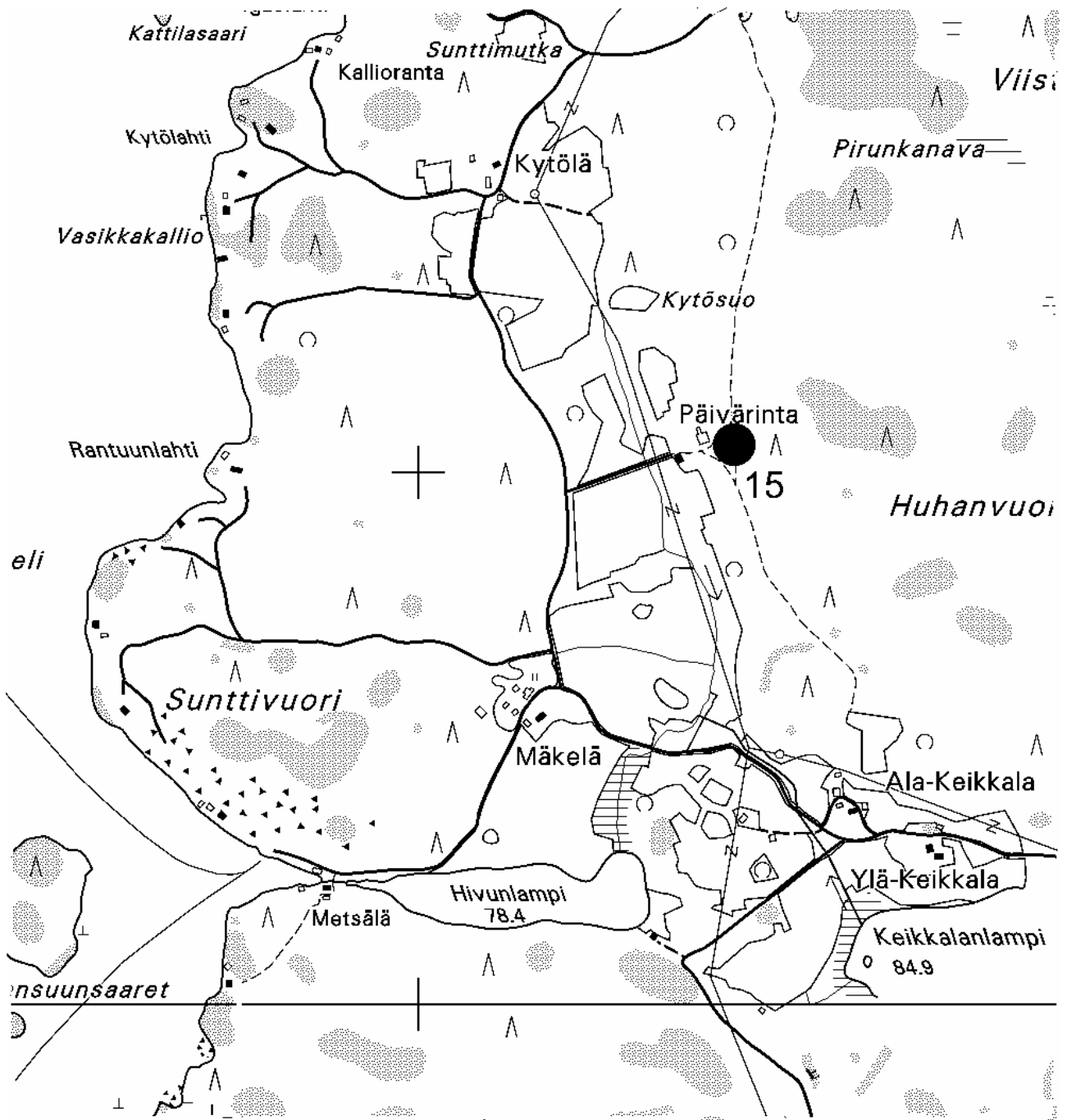
p: 6846 030 i: 3422 550 z: 90-95

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Miettinen T. 1966 kaivaus,
Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 13 km lounaaseen

Huomiot: Judinsalossa, saaren länsiosassa, n 770 m Päijänteen rannasta; loivasti Päijänteeseen viettävän rinteeseen keskivaiheilla, hiekkamaalla, talon navetan itäpuolella, pelto- ja piha-alueita.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Pellot ja piha-alue kasvoivat heinäkasveja.

LUHANKA 16 KALLIOHARJU

Mjtunnus: 435 01 0014

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

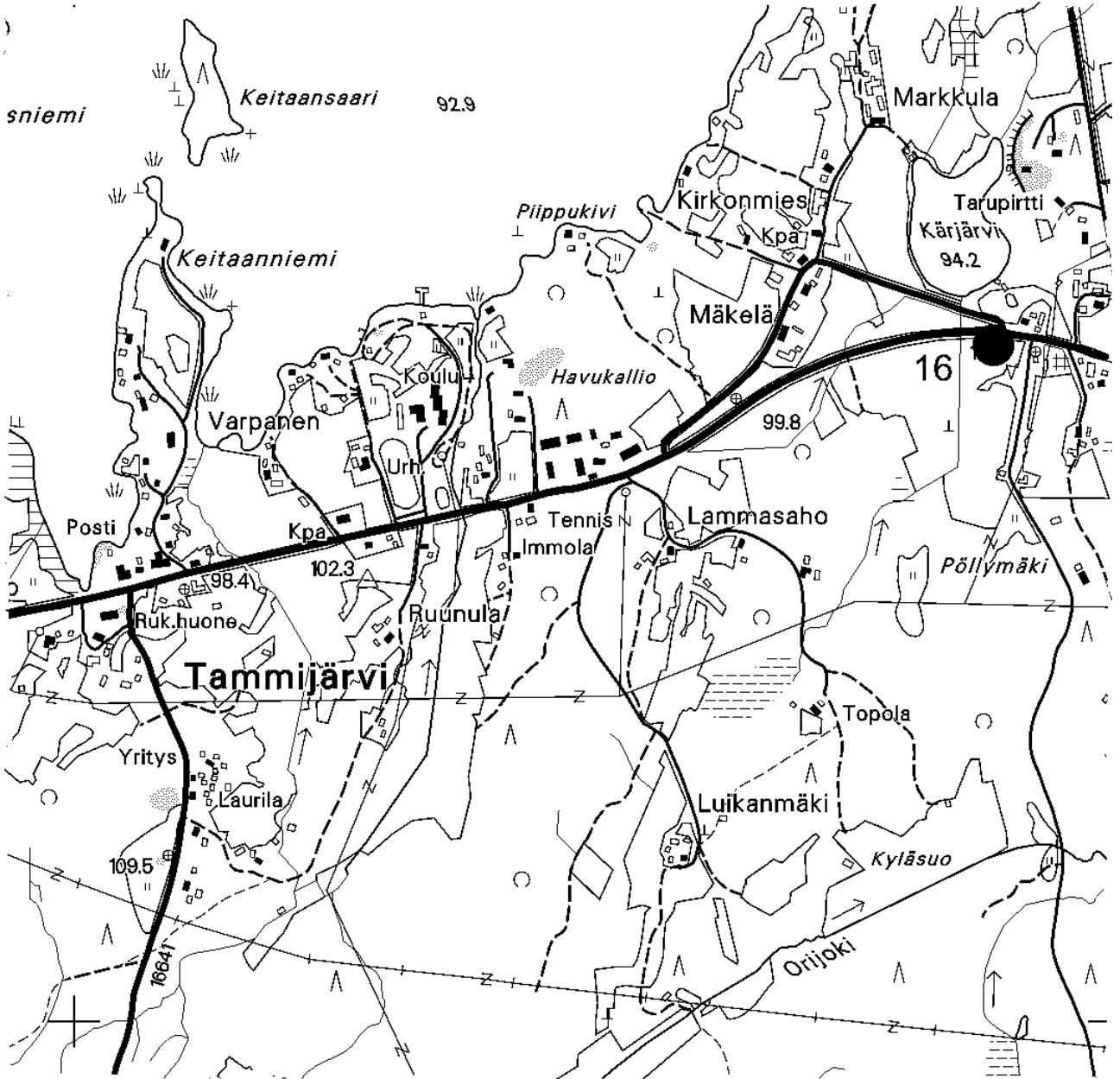
p: 6859 300 i: 3439 760 z: 97,5

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 8,9 km koilliseen

Huomiot: Tammijärvellä, Kallioharjun tilalla, Luhangan Joutsan maantien mt 610 varrella, Kärmejärvestä etelään n 80 m.; vanhan ja uuden tien eteläpuolella loiva länsirinne, peltomaata josta n 20x30 m alalta löydöt. Tarkempi laajuus ja säilymisaste tuntemattomia. Joutsan tien oikaisu 1960-luvun lopulla on mahdollisesti tuhonnut osan kohdetta.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Teiden eteläpuoleinen pelto viljelyksessä. Pellolle johtavat traktorin renkaiden jäljet pintapoimittu. Ei löytöjä.

LUHANKA 17 PUTKILAHTI VANHALA

Mjtunnus: 435 01 0015

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 04 PUTKILAHTI

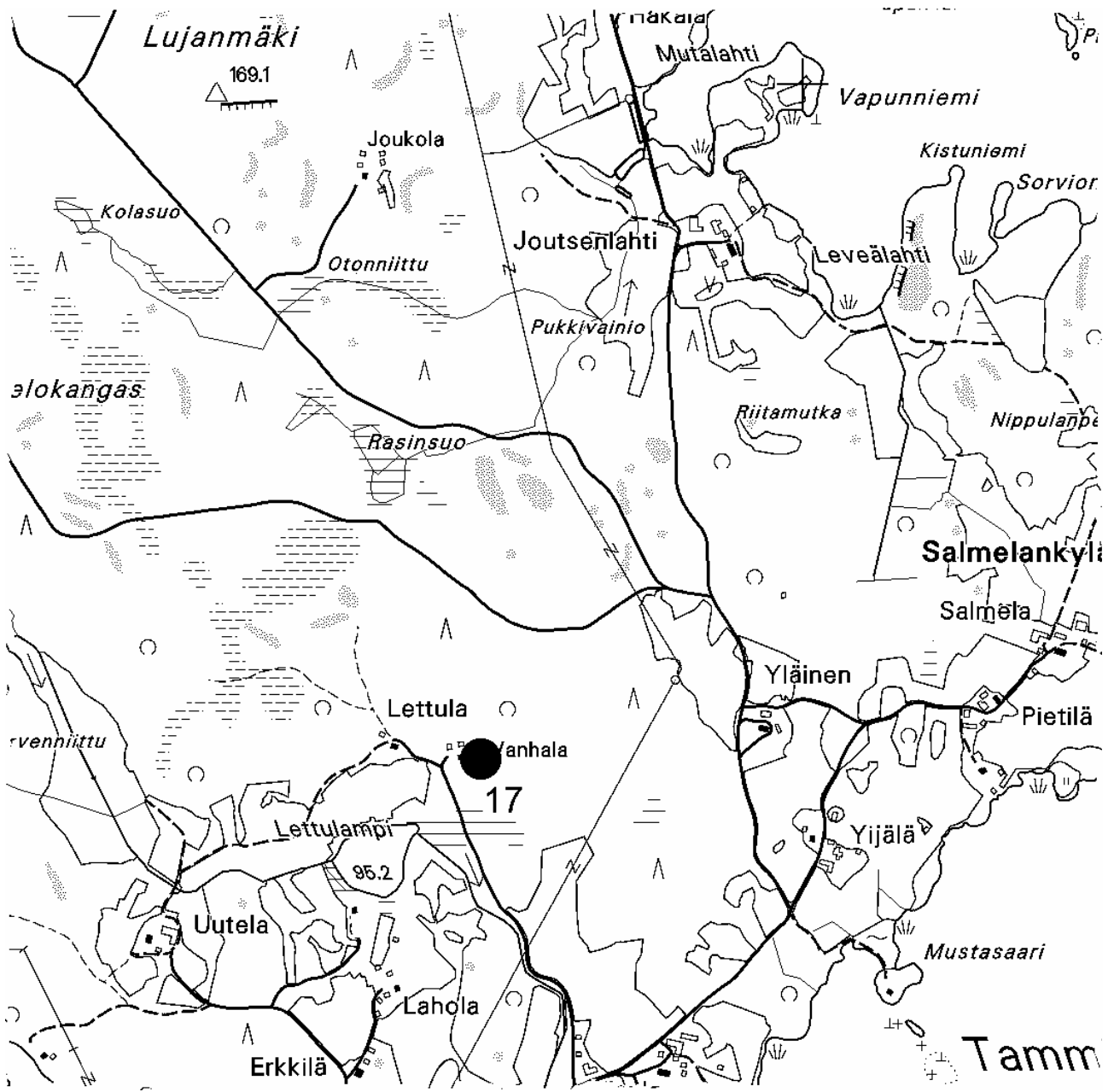
p: 6860 670 i: 3437 360 z: 98-100

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 7,8 km koilliseen

Huomiot Tammijärveen lännestä laskevan pienen Lettu eli Nisuuslammen rannalta n 220 m koilliseen. Vanhalan talon kaakkoispuolisella loivalla peltorinteellä sora- ja multa maassa n 30 x 30 m alueelta kvartsia. Kourutaltoa KM 10746 löytynyt em paikalta n 160 m etelälounaaseen suo-ojasta v 1936.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Ko. peltorinteelle istutettu koivuja. Aluskasvillisuus korkeaa, koiranputkea ja nokkosta.

LUHANKA 18 PUTKILAHTI SALMELA

Mjtunnus: 435 01 0016

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 04 PUTKILAHTI

p: 6860 910 i: 3438 590 z: 95-97

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

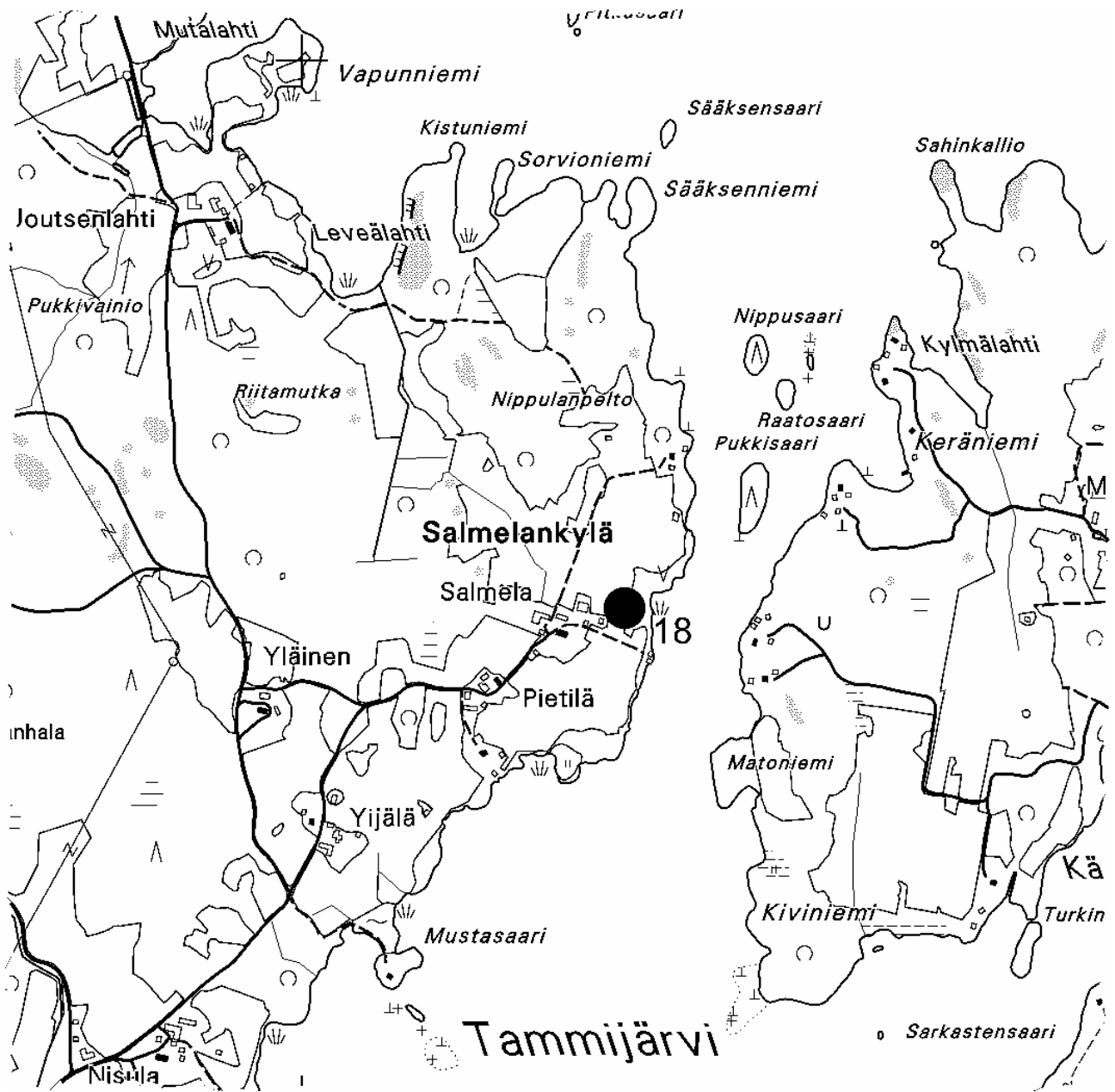
Sijainti: Luhangan kirkosta n. 8,9 km koilliseen

Huomiot: Tammijärven länsirannalla, n 250 m rannasta, Salmelan talosta loivasti itään viettävän peltorinteen alaosasta löytyi kahdesta kohdasta löytöjä: n 80 m rannasta loivalta törmältä 40x40 m alalta pii-iskos ja kvartsia, sekä n 50 m rannasta kolme kvartsia. Pellosta löytynyt myös reikäkiven teelmä KM 16848 ja kahnauskivi KM 2214:746 (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Peltorinne kesannolla. Muutamia paljaita maaläikkiä, joista pintapoimimalla löytyi kvartsia ja 1700- luvun kupariäyri. Raha on huonokuntoinen, mutta tunnistettavissa. Selvässä rahassa näkyisi vaakuna, jonka sisällä on kaksi nuolta ristikkäin ja päällä kruunu. Reunoilla näkyisi tekstit 1 ÖR ja KM, joka on lyhennys sanasta kopparmynt. Ilmaisua on käytetty v. 1661-1778 merkkinä siitä, että raha on lyöty vastaamaan kuparirahakantaa. 1700-luvulla rahakätköt olivat yleisiä, koska aikakauden seteli-inflaation takia talonpojat mieluummin kätivät rahansa kuin käyttivät niitä epäedulliseen kurssiin. (Lähde: Talvio, Tuukka 2002. Raha Suomessa ennen euroa s. 26, 28, 30). Kappaleessa 1.2. mainittu raha-aarre on löytynyt melko läheltä nyt tutkittua peltoa..

Kivikautinen rantatörmä on silotettu pellon kohdalta, mutta näkyy paremmin viereisessä metsässä. Siellä törmän päällä on kaksi talonrauniota. Lähempänä nykyistä päärakennusta on ollut Juhontalo, jossa on aikoinaan työstetty pellavaa. Toinen talonraunio vielä vanhempi. Siinä on aikoinaan ollut saviuuni. (Aino Hänninen s. 1910). Järven takana on uuni, jossa on valmistettu sahtia.

Kaivoin kolme koekuoppaa metsään rantatörmän päälle raunioiden läheisyyteen. Niistä löytyi vain raunioituneisiin taloihin kuulunutta rakennusmateriaalia.

LUHANKA 19 HÄRKIÖNPÄÄ

Mjtunnus: 435 01 0017

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

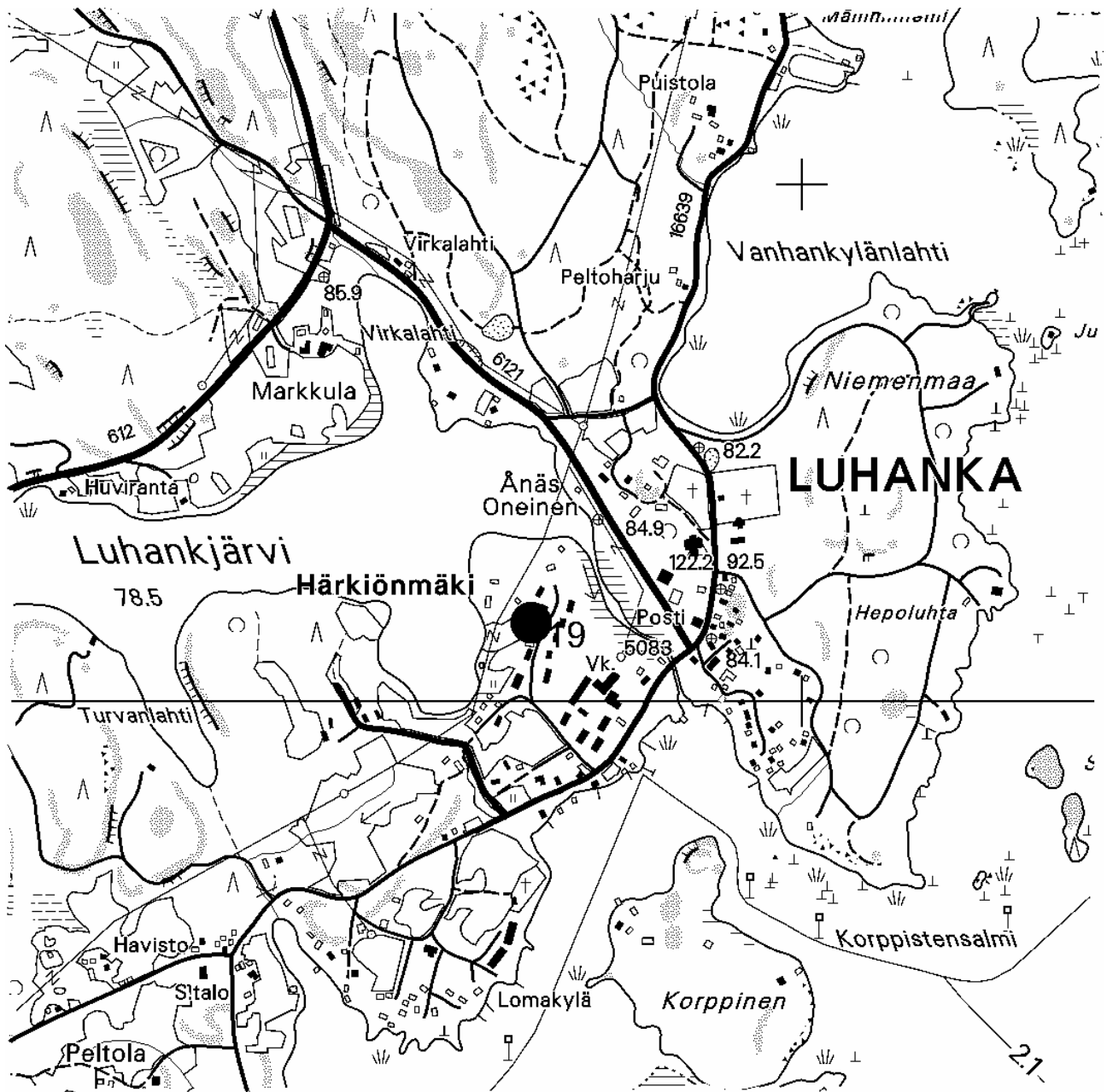
p: 6855 100 i: 3431 520 z: 85

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 370 m lounaaseen

Huomiot: Luhanganjärvestä laskevan joen lounaispuolella, n 100 m Luhanganjärven rannasta; Härkiönpään talon kaakkoispuolinen pelto, jonka yläpäästä löytöjä. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Härkiönpään talon kaakkoispuolella on asfalttitie ja melko uusia omakotitaloja.

LUHANKA 20 RENTOLA

Mjtunnus 435 01 0018

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

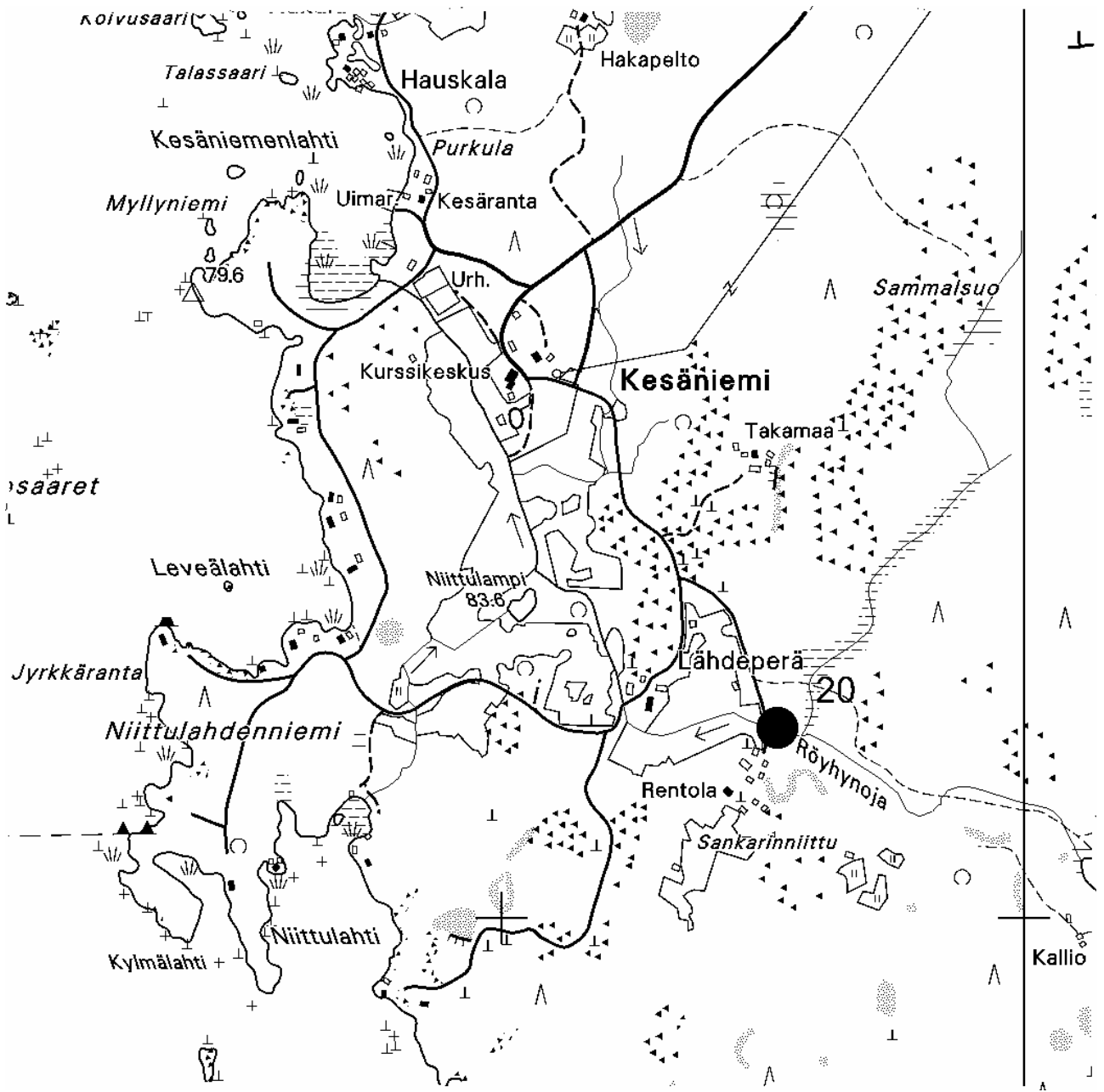
p: 6852 360 i: 3434 480 z: 90-95

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 4 km kaakkoon

Huomiot: Tammijärveltä etelään, Päijänteen Pilkanselän Niittylahdesta n 700 m itään, loivalla pohjoisrinteellä, talon pohjoispuolella olevalla pellolla,; n 50 m purosta löytyi pellon pinnalta 10 x 20 alalta kvartsia ja kivi-iskos.(Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Talon emäntä muisteli löytöjä tulleen Niittulahteen laskevan Röyhynojan eteläpuolella olevalta kummulta. Isäntä kertoi peltoja viljellyn vain ojan pohjoispuolella. Peltoalue metsittynyt. Tien leikkauksesta löytyi yksi kvartsi-iskos.

LUHANKA 21 TOMOLA VIERULA

Mjtunnus: 435 01 0019

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 03 TOMOLA

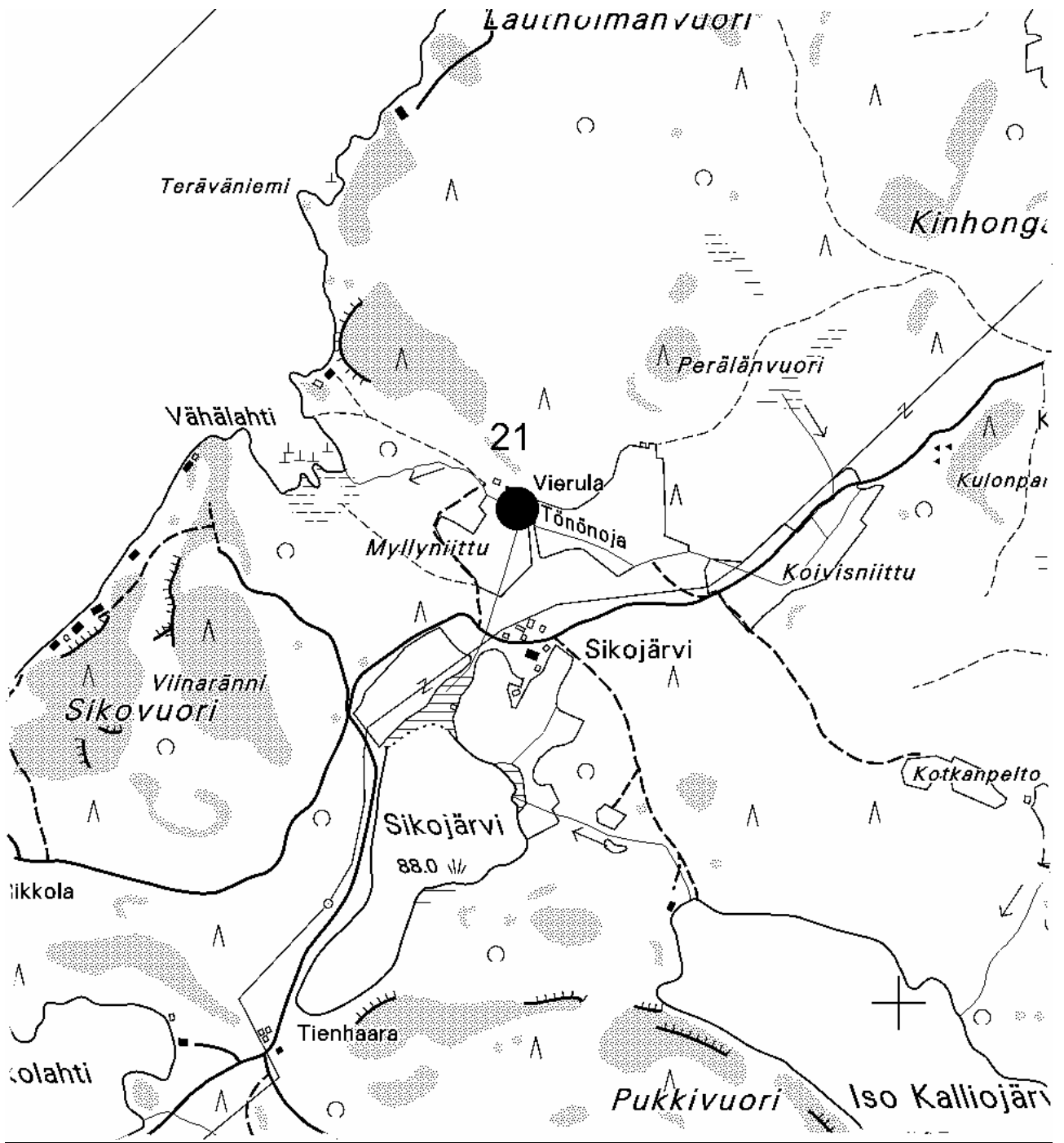
p: 6856 920 i: 3427 300 z: 85-90

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 4,7 km länsiluoteeseen

Huomiot: Vierulan maalla, Sikojärvestä Päijänteseen laskevan puron varrella; löydöt pellostalosta n 12 m kaakkoon, pellon alaosasta n 10 m² alalta (kvartsia). (Miettinen T&P).

Mustonen 2004: Pelto kasvoi heinäkasveja. Maanpinnassa tiheästi apilaa.

LUHANKA 22 JUDINSALO HEINÄNEN

Mjtunnus: 435 01 0020

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

p: 6845 700 i: 3427 720 z: 90-95

korjaus: p: 6845 592 ja i: 3427 039, z: 92

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

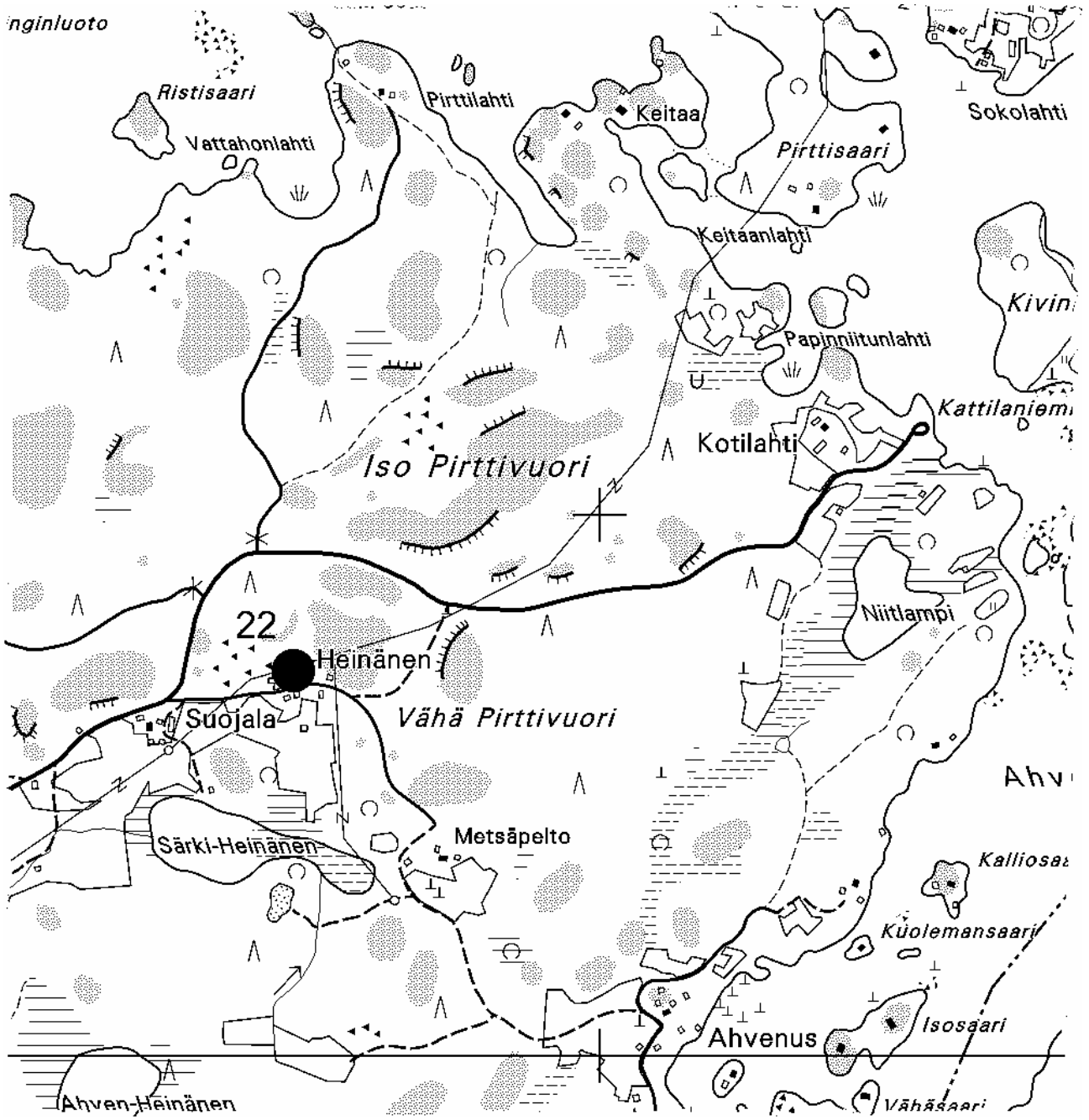
Sijainti: Luhangan kirkosta n. 10,5 km etelälounaaseen

Huomiot: Heinäsen talo on n 860 Päijänteen Kotkatselän rannasta. Löydöt talon luoteispuolelta, pienestä hiekkaisesta pellostä, jonka alareunasta 10x20 alalta löytyi kvartsia. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Talon luoteispuoleinen pelto kasvaa heinää. Pellon pohjoisreunaan oli kaivettu hiekkakuoppa. Hiekkakuopasta ei löytöjä.

Pellon pohjoisreunassa hiekkakuoppa.

LUHANKA 23 JUDINSALO KUKKULA

Mjtunnus: 435 01 0021

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

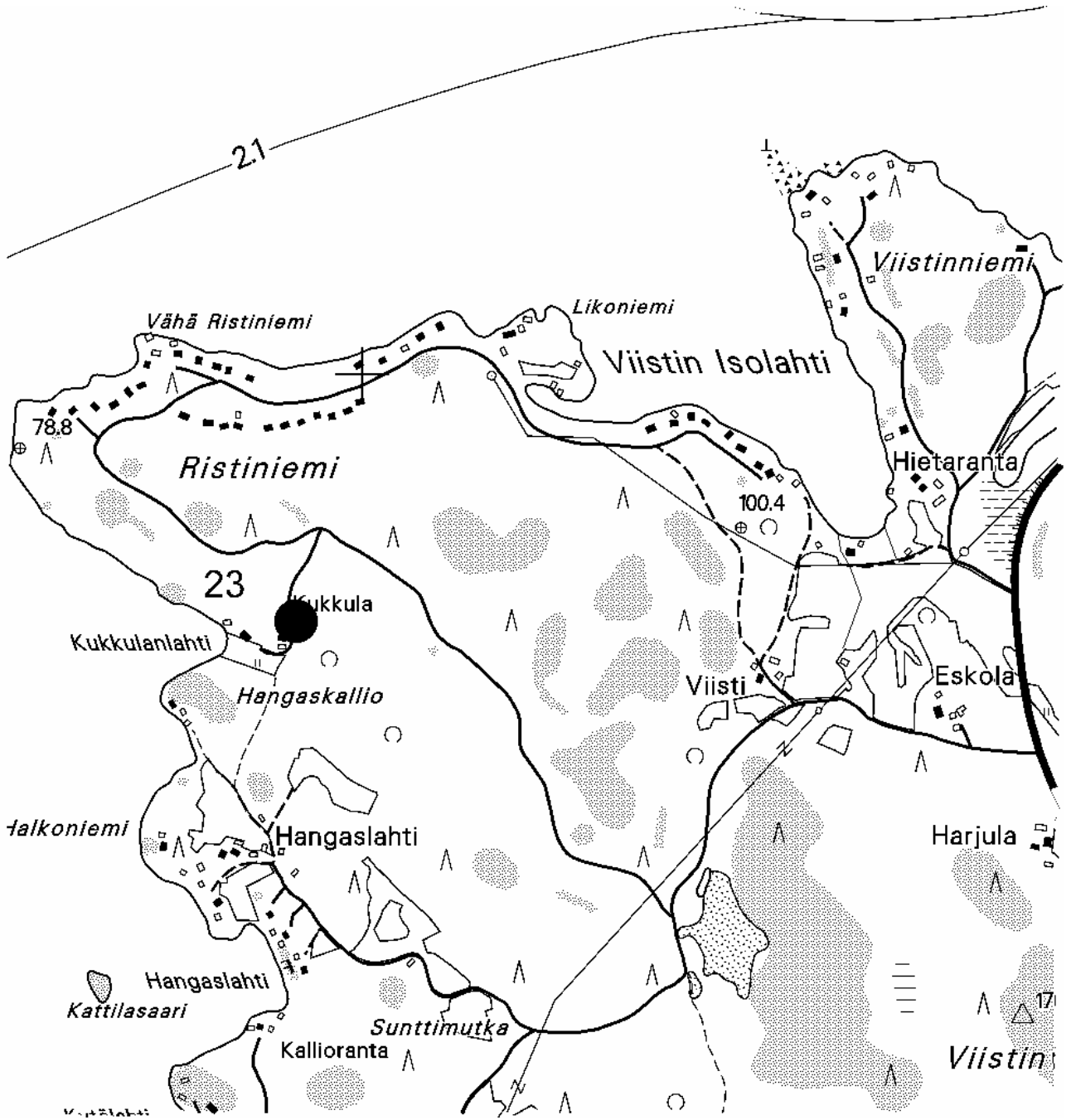
p: 6847 520 i: 3421 900 z: 90

Tutkijat: Miettinen T&P. 1965 inventointi, Mustonen R. 2004 inventointi

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 12,5 km lounaaseen

Huomiot: Judinsalon saaren luoteispäässä, Päijänteen Hangaslahden perukasta 100 m itään. Talo korkean Päijänteeseen laskevan rinteiden laella, talon itäpuolella etelään viettävä peltorinne ja kasvimaata, josta 10 x 10 m alalta kvartseja. Niitä myös n 35 m talosta. (Miettinen T&P)

Mustonen 2004: Entinen peltorinne kasvaa nyt koivuja ja koiranputkea

LUHANKA 24 KAMMIOVUORI AVOSAARI

Mjtunnus: 435 01 0022

Rauh.lk: 1

Ajoitus: kivikautinen

Laji: taide, muistomerkit: kalliomaalaukset

Kartta: 3122 05 KAMMIOVUORI

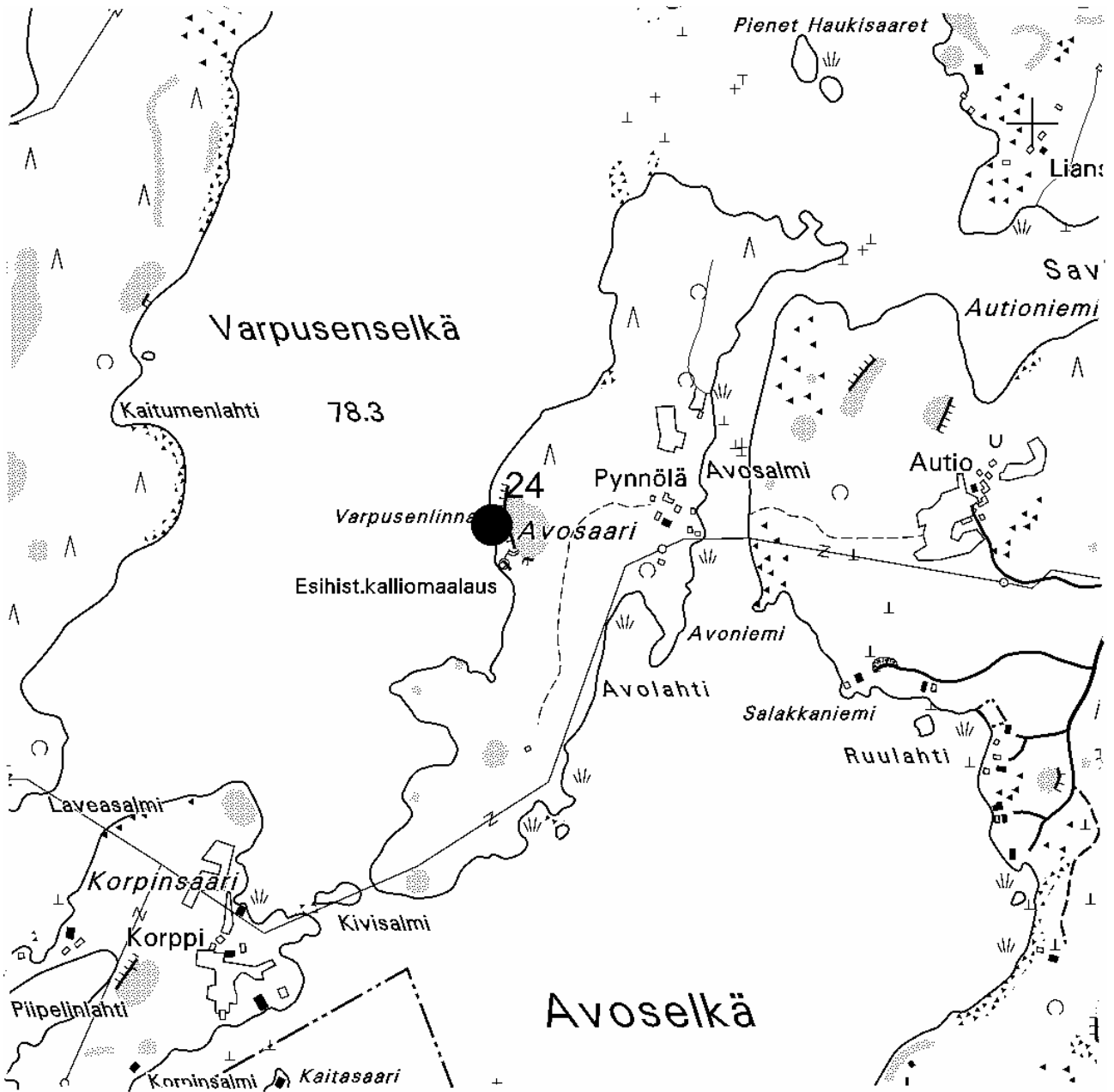
p: 6847 260 i: 3430 960 z: 87,7-89,9

(annetut koordinaatit poikkeavat hieman kartan muinaisjäännösmerkistä)

Tutkijat: Miettinen T. 1976 löytänyt, Sepänmaa T. & Kivikäs P. 1996 vaaitus.

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 12,5 km lounaaseen

Huomiot: Päijänteen itäpuolella, Luhangan eteläosassa n 1 km Sysmän rajalta pohjoiseen. Avosaari on Luhangan Onkisalons ja Judinsalons itäpuolella olevassa sisäsaaristossa. Saaren keskikohdalla, länsirannalla, louhikkoisessa kallioseinämässä, sen etelälaidalla on muutamia punavärillä tehtyjä kuvioita, joista erottuu kolme hirvieläintä (katsovat vasemmalle), niistä kaksi melko pahasti tuhoutuneita. Maalaukset ovat 1996 tehdyn vaaituksen mukaan 10.46 m Päijänteen pinnan yläpuolella. Kalliotasanne, jolla ne ovat on n 9.1 m Päijänteen pintaa korkeammalla. Maalauksien alimmat punaväriäiskät ovat 89,11 m ymp ja ylimmät 89,86 m ymp. Maalausten pohjoispuolella, kallioseinämän keskeisellä osalla olevassa kalliopinnassa ei ole maalauksia. Kallioalueesta käytetään peruskartalla myös nimeä Varpusenlinna, länsipuolella on Varpusenselkä. Yksityismaalla, merkitty v 1985 painettuun peruskarttaan. Kirjallisuutta: Kivikäs, Pekka, 1995. Kalliomaalaukset. Muinainen kuva-arkisto. Jyväskylä (s. 223,297).

LUHANKA 25 RUOHTULA

Mjtunnus: 435 04 0001

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen?

Laji: irtolöytö

Kartta: 3122 06 LUHANKA

p: 6860 840 i: 3436 500 z: 95

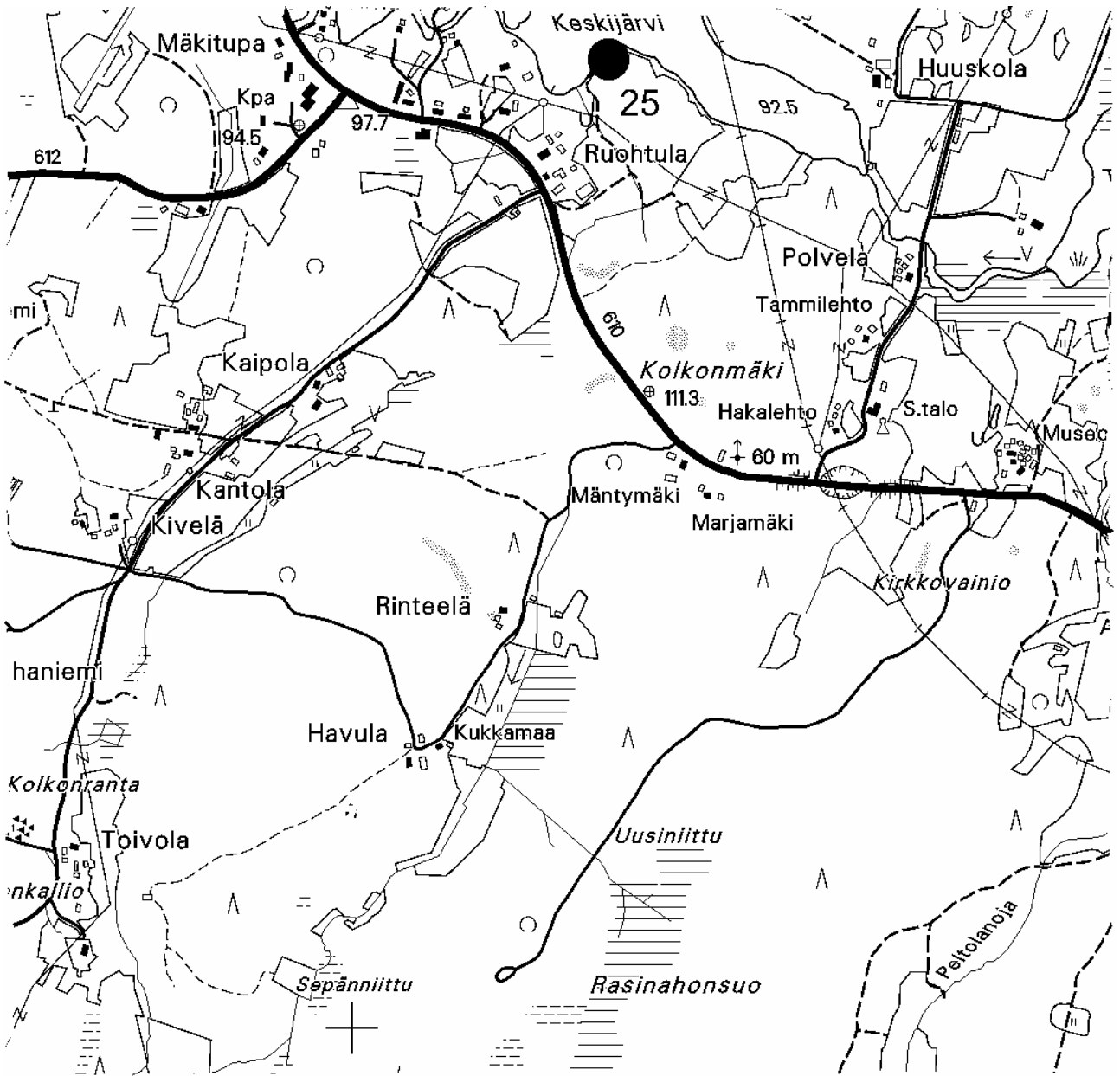
korjaus: p: 6859 840

Tutkijat: Miettinen M.1999, Mustonen 2004.

Sijainti: Luhangan kirkosta n. 6,6 km koilliseen.

Huomiot: Tammijärvellä, Tammijärvestä Päijänteeseen laskevaan vesireittiin kuuluvan Keskijärven etelärannalla, niemessä jossa rantamökki. 1999 löytynyt mökille kaapeliojaa kaivettaessa palaneita kiviä, jotka muodostaneet liesikiveyksen tapaisen, sekä pieni poikkitaltta (löytäjällä toistaiseksi). Taltta oli ollut kaapeliojasta (n 40-50 cm leveä ja 30-40 cm syvä) nostetussa maassa. Muuta erityistä ei paikalta ollut havaittu. Niemen maaperä on löytäjän Jarmo Hietasen mukaan jonkin verran kivistä. Oja peitetty, samoin mahd. liesikiveys. Paikka luvattu tarkastaa ja tarvittaessa tehdä koepistoja mahd. asuinpaikan toteamiseksi. Kysymyslehti + kartta lähetetty. Löydöstä keskustellaan. (Miettinen, Mirja 1999)

Mustonen 2004: Jarmo Hietanen ei aio lähettää kysymyslehteä takaisin. Taltan hän on laittanut takaisin maahan? Uusia irtolöytöjä ei ole tullut. Hän on havainnut pellossa kaksi punaista läikkää, joista lähettää mahdollisesti kuvan ensi keväänä kun ne ovat taas näkyvissä.

LUHANKA 26 LEMPÄÄ

Mjtunnus: 435?

Rauh. lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: tervahauta

Kartta: 3122 06 LUHANKA

p: 6848 566 i: 3433 666 z: 91 (26a)

p: 6848560 i: 3433720 z: 90 (26b)

Tutkijat: Mustonen 2004

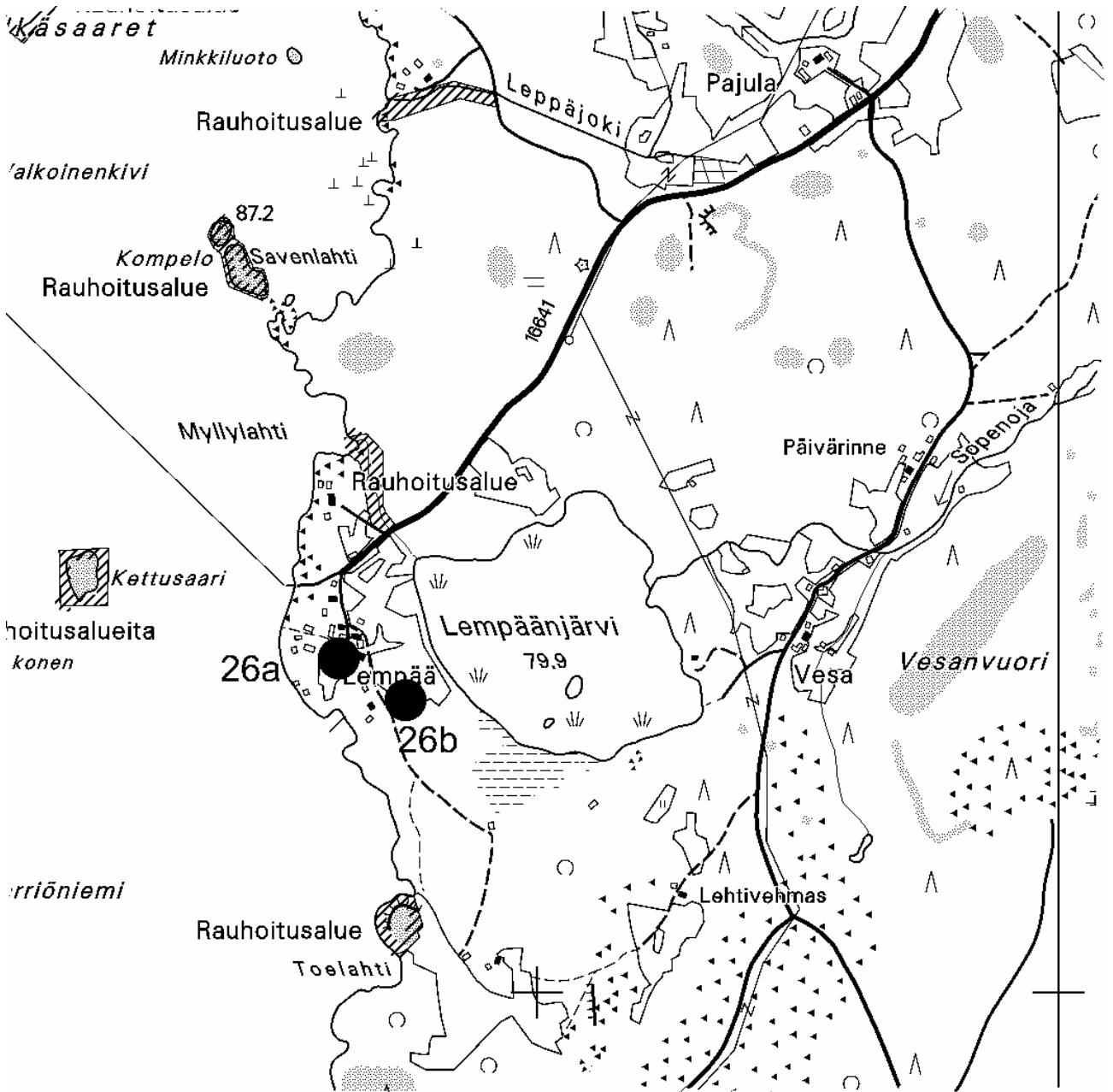
Sijainti: Luhangan kirkosta 6,9 km kaakkoon.

Huomiot: Löytö: kivistä, palautettu KM:sta Tammijärven kotiseutumuseoon, Luhankaan. Luhangan pitäjän Luhangan kylän Lempään tila sijaitsee Päijänteen Pilkanselän kaakkoisrannalla Lempäänjärven ja Päijänteen välisellä matalalla kannaksella. Kirveen on löytänyt maisteri Aarne Laaksovirta sotien jälkeen Tappeluspellosta, joka sijaitsee talosta n. 190m kaakkoon, etelään loivasti viettävällä savipohjaisella maalla. (ote inventointiraportista Miettinen T&P 1965, s. 12: Kivikautiset irtolöydöt)

Mustonen 2004:

Pihapiirin rakennusten keskellä oli tervahauta (kartalla 26a), jonka reunat oli kivetty ja juoksutusoja johti alas etelään kohti rantaa. Sen mitat olivat n. 4x7 metriä.

Tappelu(s)peltoon on nykyään istutettu kuusia ja se on melko ryteikköinen (kartalla 26b). Vaikka edellä mainittujen tietojen mukaan kirves on palautettu Kansallismuseosta Tammijärven kotiseutumuseoon, sen KM-numerosta ei ole tietoa. Tämän johdosta Arto Huuskola antoi myös tämän kirveen mukaani Keihäsniemen kirveen ohella Kansallismuseon kokoelmiin liitettäväksi ja sitten takaisin deponoitavaksi. Irtolöytöpaikalla oppaana olivat Hannu Laaksovirta ja hänen poikansa Eero. He näyttivät myös Tappelupellon läheisyydessä sijaitsevan ns. Sepän talon jäänteet. Kasvillisuuden alta näkyi joitakin kivrakenteita

LUHANKA 27 RANTAKYLÄNTIE

Mjtunnus: 435?

Rauh. lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: pyyntikuoppa

Kartta: 3122 06 LUHANKA

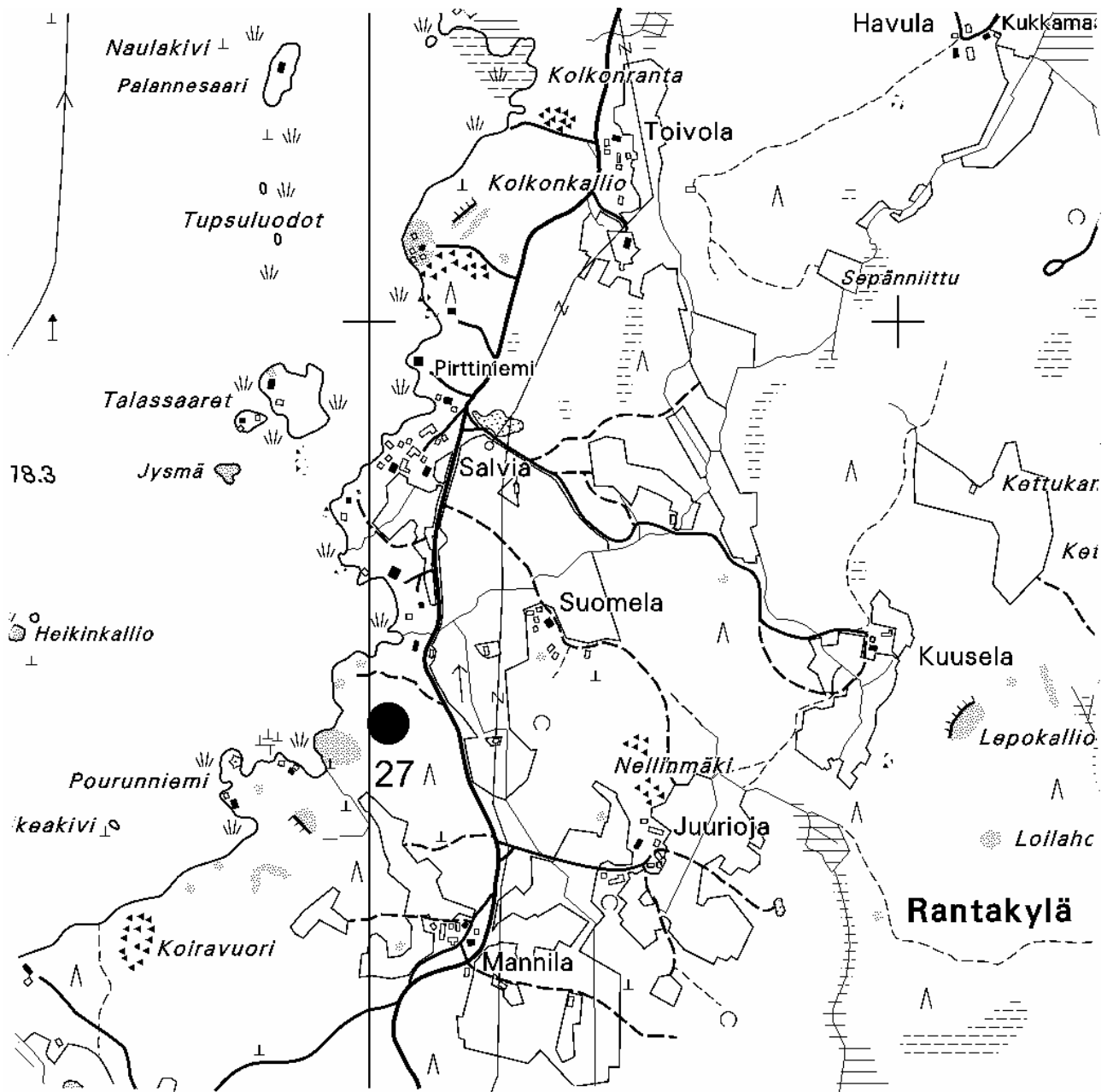
p: 6857300 i: 3435 075 z: 88

Tutkijat: Mustonen 2004

Sijainti: Luhangan kirkosta 3,6 km koilliseen.

Huomiot: Pyyntikuoppa, mahd. sudenkuoppa. Suppilomainen, syvyys n. 1,5 m.. Lastalla pistellen seinämissä kolisi kiviä. Muuten maaperä on hiekkainen ja kiviä on vähän. Opas: Arvi Mönkölä Suomelan tilalta. Lähimaastosta ei löytynyt lisää kuoppia.

LUHANKA 28 JUDINSALO HANGASLAHTI

Mjtunnus: 435?

Rauh. lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: kaskiröykkiö

Kartta: 3122 02 JUDINSALO

p: 6846 840 i: 3422 160 z: 88

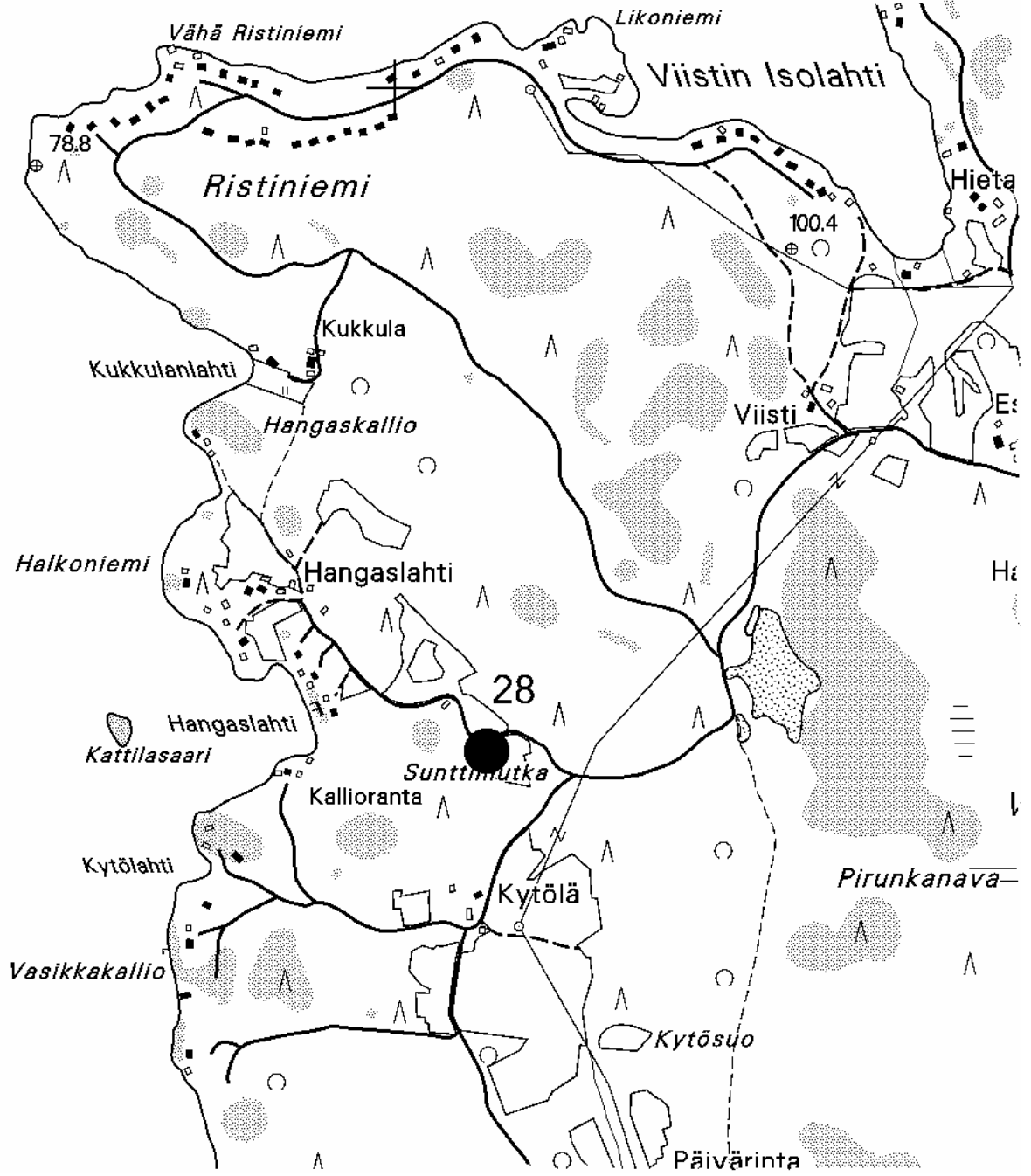
Tutkijat: Mustonen 2004

Sijainti: Luhangan kirkosta 13 km lounaaseen.

Huomiot: Hangaslahdentien eteläpuolella n. 10 m tiestä. Viereisestä perunapellosta on heitelty pikkukiviä röykkiön päälle. Taloissa tiedettiin ko. röykkiö ns. halmeröykkiöksi.

Huomaa GPS mittakaavana.

LUHANKA 29 MÄMMINIEMENTIE

Mjtunnus: 435

Rauh. lk: 3

Ajoitus: tuntematon

Laji: asuinpaikka

Kartta: 3122 06 LUHANKA

p: 6855 477, i: 3431 850, z: 86

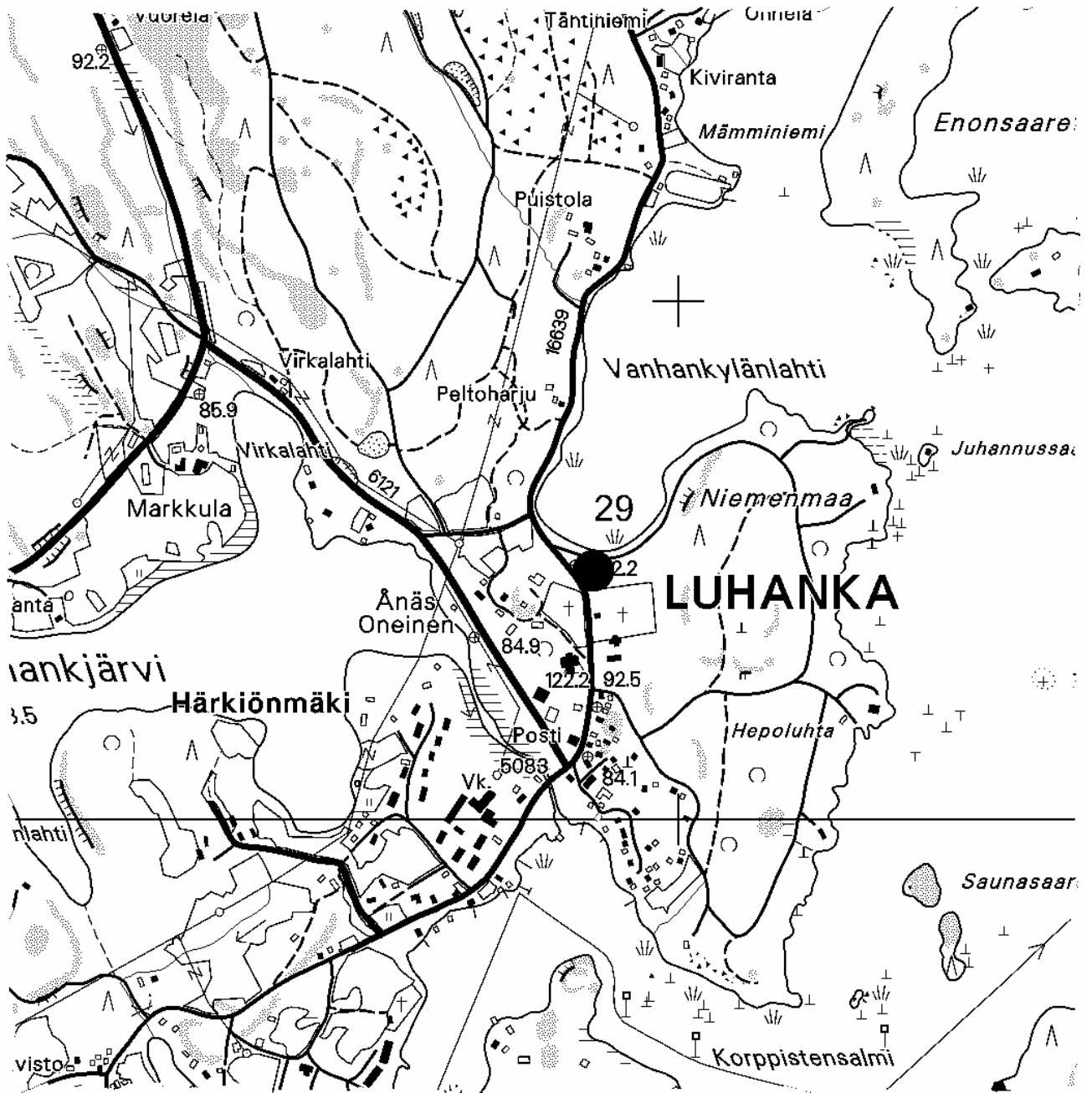
Tutkijat: Mustonen 2004

Sijainti: Luhangan kirkosta 200 m pohjoiskoilliseen.

Huomiot: Hiekkakuopan koillisreunassa valunut alas palaneita kiviä ja hiiltä. Kiviä jäljellä hiekkakuopan reunassa, turpeen alla. Reunasta poimittavissa palaneita, pehmeitä, pyöreitä saven kappaleita ja yksi palaneen luun kappale.

Hiekkakuopan reunaa

7. Löytöluettelo

diar. 4.3.2005				Koordinaatit						
KM numero	Löytö- paikka	Löytö- tyyppi	Lkm	p	i	z	Paino	Mitat, suurin cm	Löytöpvm	Kuvaus
35026	Keihäsniemi, Järvelä I	Kvartsi- iskos	1	6850126	3424500	89	1,3		23.7.2004	Hiekkakuopasta, hiekka paikoin punertavaa.
35027:1	Keihäsniemi, Järvelä II	Kera- miikka	2	6850085	3424715	87	7,5	3x2x0,9	6.8.2004	Vain sisäpinta säilynyt. Sekoitteena kivimurskaa ja jotain orgaanista.
35027:2	Keihäsniemi, Järvelä II	Kvartsi- iskos	3				19			Myös maitokvartsia.
35027:3	Keihäsniemi, Järvelä II	Palanut luu	25				2,4			
35028	Oneinen/Änä s	Kvartsi- iskos	2	6855380	3431760	92	31,4		21.- 22.7.2004	Hautausmaan ulkopuolelta, tieltä.
35029:1	Salvia	Kvartsi- iskos	1	6857788	3435265	93	1,1		26.7.2004	
35029:2	Salvia	Savitii- viste	25				13,6			Pehmeää, hajoaa helposti. Ei painaumia, kuluneet? pyöreiksi.
35030	Tammijärvi, Salmela	Raha	1	6860910	3438590	95 - 97	3	0,8	2.8.2004	Kuparikolikko, arvo 1 äyri, 1700-luku
35031	Rentola	Kvartsi- iskos	1	6852361	3434510	86	2,7		26.7.2004	
35032	Virkalahti	Liitu- piippu	1	6855780	3431280	84	2,6	2,8x0,9	27.7.2004	Katkelma. Reikä 3mm.
35033:1	Mämminiem- en-tie	Savitii- viste	25	6855471	3431851	90	24,5		21.7.2004	Huokoista. Osa palanut mustaksi. Epäselviä painanteita.
35033:2	Mämminiem- en-tie	Palanut luu	1				0,2			